

d/academie

#3

mei 2016 gratis

Tijdschrift van het
Deeltijds Kunstonderwijs
Beeldende Kunsten

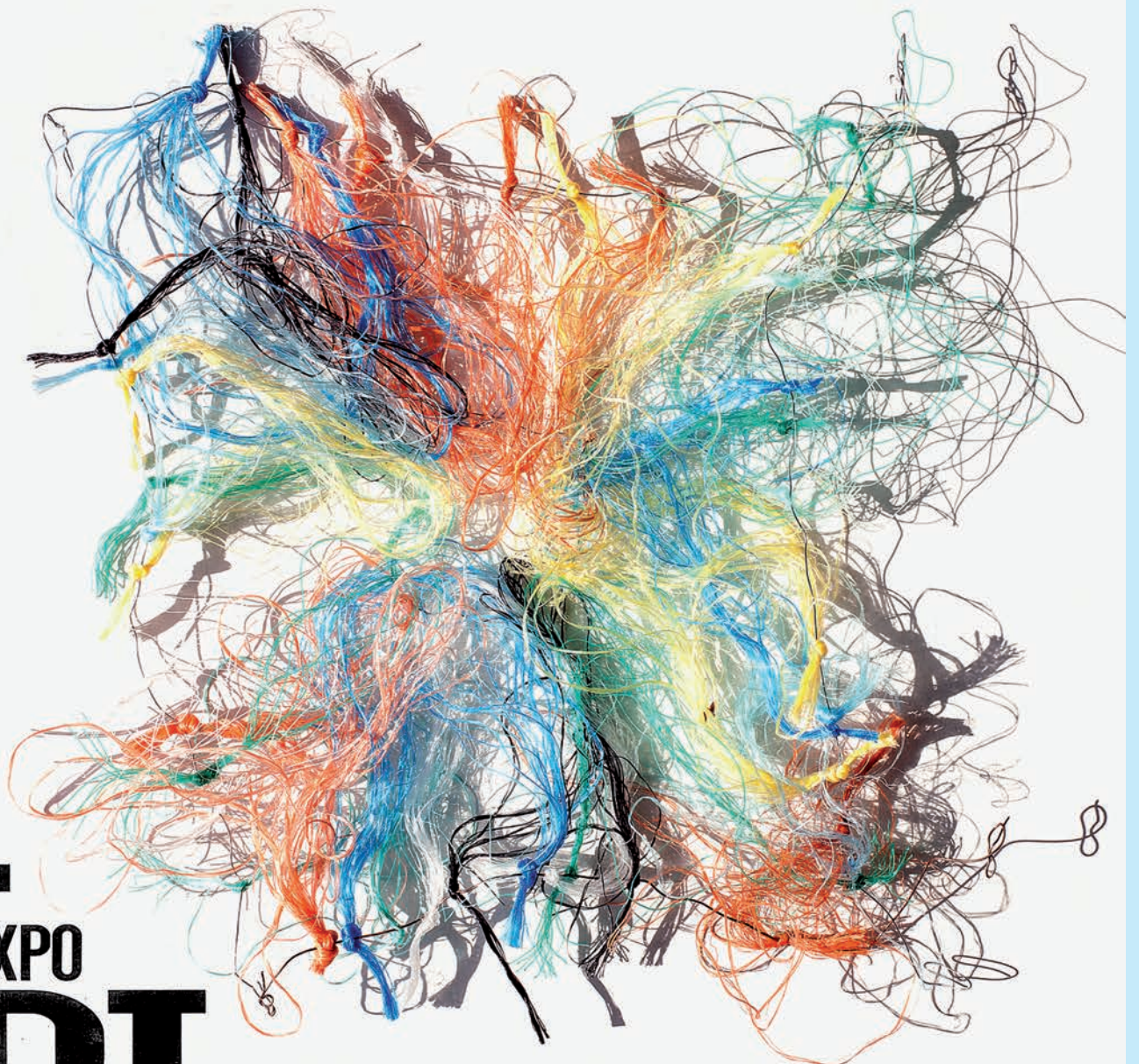
Interviews met

Virginy Bailly
Hans Op de Beeck
Gideon Kiefer
Stijn Ank

Recent werk van...

De Cordier
De Bruyckere
Minne
Grunewald
Van den Berghe

EXPO
PI

KANT

15.04 · 31.08.16
TAXANDRIAMUSEUM - TURNHOUT
WWW.TAXANDRIAMUSEUM.BE

14.09 · 31.10.16
TIMMERMANS - OPSOMERHUIS - LIER
WWW.ACADEMIELIER.BE

16.11 · 15.12.16
ACADEMIE (BLACK BOX) - ANTWERPEN
WWW.ACADEMIEANTWERPENDKO.ORG

DE ONEINDIGE MOGELIJKHEDEN
VAN KANTWERK

Beste lezer,

In een interview over zijn recent boek *De navel van Daphne* vat de Nederlandse filosoof Maarten Doorman de rol die kunst in de maatschappij moet innemen perfect samen. “Ik vind niet dat kunst iets *moet* maar dit is een bewonderenswaardige manier van hoe kunst van nu iets zegt. We raken betrokken op de wereld omdat de kunstenaar ons in de val van zijn kunstwerk betreft. Wat ik interessant vind aan hedendaagse kunst is dat je vaak niet meteen weet wat het is, wat het betekent, wat het wil zeggen of hoe je ernaar moet kijken. Het leert je om je oordeel op te schorten. Je moet registers aanspreken die je weinig gebruikt.”

Het belang van kunst schuilt er in dat je je dankzij de kunsten een andere wereld kunt voorstellen. Met dit derde nummer van d’academie wensen we daar aan mee te werken. We hadden interviews met enkele ambassadeurs van het deeltijdse kunstonderwijs in Vlaanderen. Stuk voor stuk kunstenaars die hun artistieke praktijk combineren met een lesopdracht en die getuigen van de boeiende wisselwerking tussen hun atelierpraktijk en het delen van hun kennis met de leerlingen.

In exclusiviteit hadden we gesprekken met De Cordier, De Bruyckere, Minne, Van den Berghe en Grunewald. Niet Thierry, Berlinde, George, Frits, Matthias of Manor, maar jonge naamgenootjes van de bekende kunstenaars die misschien wel in hun voetsporen zullen treden?

Fotoreportages en opiniestukken tonen hoe levendig het deeltijds kunstonderwijs is. Dit magazine hebben we opnieuw samengesteld voor zowel onze huidige als voor onze toekomstige leerlingen en voor iedereen die houdt van kunst en cultuur. We hopen dat je je als lezer herkent in één van de vele verhalen. We weten dat er heel wat mensen rondlopen met dat grote verlangen om ooit die stap naar de Academie te zetten. Om die droom, die men koestert, toch eens te realiseren. We herhalen het: doe het. Nu!

Welkom in onze academies.

2	<i>Voorwoord</i>	
4	<i>Ambassadeurs</i>	
4	Virginy Bailly	
20	Hans Op de Beeck	
26	Gideon Kiefer	
36	Stijn Ank	
8	<i>4 Generaties</i>	
12	<i>Recent werk van...</i>	
12	De Cordier	
14	De Bruyckere	
15	Minne	
16	Grunewald	
17	Van den Berghe	
30	<i>Viewmaster / Masterview</i>	
33	<i>Stijn Schauwers</i>	
40	<i>Opinie</i>	

Virginie Bailly

Ambassadeurs

Hilde Van Canneyt: Beste Virginie, we kennen jou van je vibrerend geschilderde doeken. Op het eerste gezicht is jouw beeldtaal grillig en ongrijpbaar, kleurrijk en explosief. Zelf heb je het over "het ontastbare". Iemand anders schreef over "de waarneming van de meervoudige blik, gegoten in een moment van suspense waarin een beeld wordt vastgelegd".

Virginie Bailly: Dat is een omschrijving van mijn werk in een notendop. (lacht)

Je hebt een typische eigen beeldtaal: alsof er een kleurenbom uiteenspat — en dat bedoel ik op een positieve manier! Die versplintering in jouw werk, hoe wil jij dat die bij ons overkomt? Want jij wil dat we het als een eenheid ervaren, maar evengoed gaat het je om de beweging en de tussenruimte.

Wat ik tracht te bekomen is mensen te laten stilstaan bij een beeld. Aangezien bij mij de waarneming aan de basis ligt, vind ik mijn manier van kijken — en niet alleen

poëzie bieden? Want het zijn op zich aantrekkelijke werken. Of wil je ons ergens bij doen stilstaan?

Ik kijk naar afval, naar ruïnes... Ik baseer mij meestal op beelden die genomen zijn na het moment van ravage of destructie. Maar ik probeer dat dan ook te verbinden met een moment van schoonheid. Het gaat om het spel van verleiding en misleiding door de materie van de verf. Voor mijn nieuwe reeks schilderijen, *Servitude de Vue*, inspireer ik mij op de jungle van Calais, een hedendaags inferno. Een *tussenzone* waar mensen samenscholen en weer vertrekken. Die beelden zijn actueel, maar anderszits ook heel gelaagd in hun versnippering. Letterlijk: de tijdelijke constructies bestaan uit een amalgaam van allerlei resten. Maar eigenlijk is dat maar een fractie van de beeldlagen die samenkomen in deze reeks. Ik zal daar met mijn titels dan ook nooit naar verwijzen. Maar al mijn inspiratie komt vanuit de materialiteit van het dagdagelijkse leven. Voor mij is die *suspense* ook de spanning waarin de wereld zich bevindt. Het is hoe ik de werkelijkheid ervaar binnen de context van vandaag.

“Voor mij is die *suspense* ook de spanning waarin de wereld zich bevindt. Het is hoe ik de werkelijkheid ervaar binnen de context van vandaag.”

4

mijn manier, want mijn werk gaat over die meerduidige blik — één van de belangrijkste aspecten om door te geven. Ik leg eigenlijk een moment van waarneming vast en probeer dat te presenteren aan de waarnemer, zodat die ook bij dat beeld kan stilstaan. Vroeger gingen mijn beelden over het ontastbare, nu vooral over het moment dat zich in een *tussenzone* bevindt. Als ik het link aan mijn kijkdozen noem ik het mijn filters. Die installaties zijn eigenlijk *moules* voor de blik waarin specifieke gezichtspunten gefixeerd worden, maar daar is het beeld veranderlijk. Daar kijkt de toeschouwer naar een onderwerp. Daartussen heb je het ruimtetijdsblok, maar door het zonlicht en door zoveel verscheidenheden aan blikken kan aan het specifieke beeld zoveel veranderen. Die filters tussen de observator en het onderwerp, dat is de gelaagdheid die ik in mijn schilderkunst beoog, als bouwstenen op elkaar. Ik doe die acties zodanig, tot ik op het moment kom dat die filters goed zitten en er een spanning ontstaat die een *suspense* inhoudt. Uiteindelijk gaat het over een verknoping van alle factoren samen, wat meestal een beeld oplevert dat enorm gelaagd en meerduidig is. Dat is ook wat ik wil meegeven aan de toeschouwer.

Ik zou je willen vragen wat je vertrekpunt is, maar eigenlijk wil ik dat niet weten. Ik zou het zonde vinden dat ik niet vrij naar je schilderijen zou kunnen kijken. Ik vind het net fijn dat je als het ware in een niemandsland belandt. Wil je ons daar schoonheid of

Je pikt van alles uit de wereld op om dat op je atelier te verwerken, waar je heel wat uren doorbrengt. Werk je nog op een klassieke manier?

Momenteel experimenteer ik met van alles en nog wat op mijn doek. Ik kijk vooral naar de oude meesters, naar de klassieke opbouw van een schilderij, naar hoe zij bijvoorbeeld van mager naar vet werken. Dat probeer ik naar het alledaagse om te zetten. In die zin zie ik mijn installaties ook als een soort conceptueel residu van mijn schilderijen. En die acties spelen zich natuurlijk buiten mijn atelier af: het zijn tijdelijke constructies in een landschap of een interieur. Tegelijkertijd heb ik die installaties nodig om te kunnen groeien in mijn schilderijen. Ze zijn een voedingsbron om tot mijn reeksen te komen.

Op je twaalfde trok je naar de Sint-Lukas kunsthumaniora. Had je daarvoor al van de specifieke kinderateliers in het DKO geproefd?

Jawel. Ik ben naar de academie in Anderlecht geweest. Ik kan wel zeggen dat ik daar mijn broek heb versleten. (lacht)

Dan zagen je ouders toch dat je constant met kleurpotloden, stiften en verf in de weer was en dat er potentieel in jou zat?

6

Tot mijn zeven jaar had mijn mama een cadeauwinkel, waar ze ook juwelen verkocht. Daardoor had ze allemaal witte doosjes in allerlei formaten liggen waarin ze de juwelen verpakte na verkoop. Die doosjes moest je zelf plooiën, ze hadden mooie geometrische vormen. Ik had op al die doosjes tekeningen en structuren gemaakt. Eerst was ze kwaad, maar toen mijn mama vroeg wat ik had getekend, repliceerde ik: “Awel, die antennes op de daken!”. En stiekem vond ze dat toch wel inventief.

Dan heb jij sinds je kindertijd het krijtje in je hand eigenlijk niet meer losgelaten?

Inderdaad.

Op Sint-Lukas Brussel hebben twee leraren je gevormd: kunstenaars Philippe Van Snick en Fik Van Gestel.

Dat waren mijn twee atelierleraars. Fik Van Gestel was heel goed in het uitleggen van de materie. Hij heeft me echt leren proeven van de olieverf. Nochtans werkt hij zelf met acryl, maar daarvoor heeft hij mij niet kunnen warm maken. Het leuke was dat hij een enorme kennis

had en me verder op pad heeft gebracht. Het fijne van Sint-Lukas was ook dat we een enorme vrijheid kregen. In het eerste jaar kregen we nog opdrachten, vanaf het tweede jaar niet meer. Dat vond ik fantastisch. Ik had dan bijvoorbeeld het grote boek van Max Doerner met alle technieken van de schilderkunst vastgekregen, en kon daar honderduit vragen over stellen. Die wisselwerking was enorm boeiend. Ik kan me inbeelden dat sommige studenten dat niet zo fijn vonden en liever opdrachten met de paplepel binnenkregen, maar voor mij werkte het dat je op je eigen ritme kon zoeken. Philippe Van Snick was nog extremer. Hij was nog meer met die materie bezig, maar was cerebraler en conceptueler ingesteld. Hem heb ik gevraagd om promotor te zijn van mijn scriptie *Het landschap tussen chaos en orde*. Daar zat al mijn basis. Ik verwees er toen al naar Per Kirkeby, Gerhard Richter en Gilles Deleuze.

Met welk werk ben je afgestudeerd?

Met één werk! Wat een hele uitdaging was! Ik was het jaar ervoor zes maand op uitwisseling geweest naar Montpellier. We hadden er wekelijks andere gastdocenten. Ik had daar enorm veel voeding gekregen en Van Snick

viel bijna van zijn stoel toen hij zag wat ik er allemaal had gemaakt. (lacht) Ik had de enorme behoefte al die kennis te verwerken en te verinnerlijken met als gevolg dat ik het laatste jaar eigenlijk drie vierde van de tijd aan mijn scriptie heb gewerkt en maar met één werk van 2 meter op 2 meter heb uitgepakt. Gelukkig was het een schot in de roos.

Maar je was nog niet volleerd, want het HISK (Hoger Instituut voor Schone Kunsten) opende ook zijn deuren voor jou. Wat is er blijven steken in je HISK-rugzak?

Je leert er in het kunstlandschap staan. Wat je vooral op het HISK meekrijgt zijn de internationale contacten. Het was comfortabel dat de wereld naar jou toekwam. Het was zeker een springplank naar wat nadien gevolgd is.

Jij bent één van de vier ambassadeurs van ons tijdschrift d'academie. Naast je carrière geef je ook les in het DKO. Je kan heel veel meegeven, want je hebt zelf verschillende stadia in het kunstonderwijs doorlopen. Hoe probeer jij jouw leerlingen warm te maken?

Ik geef atelier schilderkunst in de kunstacademie van Geel. Het is de kunst om ieder individu tegemoet te komen. In het eerste jaar probeer ik aan de hand van opdrachten de mensen een diversiteit aan te bieden. Die opdrachten worden altijd met een goede portie kunstgeschiedenis doorspekt. Als ik een opdracht geef over gelaagdheid gaan we evengoed kijken naar hoe een oude meester zijn doek opbouwde. Of we nemen we een kijkje via het impressionisme en komen bij een hedendaags kunstenaar terecht. Tijdens het eerste jaar voel ik aan wie nood heeft aan wat. Zo groeit dat op niveau, ik speel in op de behoefte en de passie van iedereen en zo probeer ik hen allemaal op weg te leiden.

Leerlingen komen om te leren schilderen, maar in het DKO is het sociale contact even belangrijk. Van toen ik schilderkunst in het DKO van Sint-Lucas Gent volgde, tot de verscheidene keren dat ik jurylid was, denk ik niet dat ik ooit een pauze heb meegemaakt zonder dat er koekjes op tafel kwamen.

(lacht) Dat is zo.

Zou je het lesgeven in het DKO laten vallen indien je er financieel onafhankelijk van zou kunnen zijn?

Daar ben ik niet helemaal van overtuigd. Ik doe het enorm graag! Maar ik zal natuurlijk zien waar mijn carrière mij brengt. Onlangs heb ik van de twintig uur dat ik lesgeef, vier uur laten vallen, omdat het te zwaar werd om te combineren. Vergeet ook niet dat ik een gezin met twee kinderen heb. Zolang je lesgeeft sta je ook in een andere realiteit, wat niet onbelangrijk is als kunstenaar. En mentaal heb je even een bepaalde rust, omdat je niet aan je eigen werk moet denken. Al is het altijd een uitdaging om in het werk van iemand anders te kruipen.

Wat zijn de voordelen van lesgeven in een DKO versus lesgeven in bijvoorbeeld het hoger onderwijs?

Ik heb samen met kunstenaar Joris Ghekiere vijf jaar lesgegeven in het atelier schilderkunst in Sint-Lucas

Antwerpen. Een heel fijne tijd, maar ik was te veel bezig met het bedenken van het curriculum van de school. Ik was me bewust van de springplank die je een leerling moet geven naar de professionele wereld toe. Ik bracht het mentaal te veel mee naar huis en naar mijn atelier, omdat ik zo begaan was met die studenten. Ik kon mijn knop te weinig omdraaien. Nu lukt dat wel: misschien omdat de meeste DKO-leerlingen het schilderen niet professioneel zien en ik er op een ander niveau mee kan omgaan. En ik vind het even boeiend om te doen. Maar laat ons zeggen dat ik nu 's avonds tenminste terug in mijn atelier kan kruipen, wat vroeger niet het geval was. Er is meer mentale ruimte in mijn hoofd.

Wat leer jij van jouw leerlingen?

Het is natuurlijk een wisselwerking. Het is communicatie. Onbewust brengen ze me soms tot boeiende technieken of ideeën.

Hoe zouden we de DKO's nog sterker of aantrekkelijker kunnen maken?

Onze directrice Ariane Van der Veken neemt echt wel mensen in dienst die breder denken. Keramiek is bij ons zeker geen 'potten bakken'. Ook in de schilderkunst wordt bij een inschrijving duidelijk gemaakt dat je bij ons geen 'poezkes' of planten zal schilderen. Al begeleiden wij de leerlingen natuurlijk wel in hun wensen. In de eerste maand hebben wij het over grijswaarden. In het eerste jaar komt er trouwens geen zwart binnen, dat moeten ze zelf maken.

Wat zou je nog extra aanbieden in het DKO, gesteld dat je directrice was?

Ik denk dat ik nog meer uitstappen zou willen plannen. Echte kunst aanbieden. Al voel ik dat er bij de leerlingen wel een drempel is, je krijgt niet altijd iedereen mee. Pas door naar andere kunsten te kijken besef je waarmee je bezig bent. Je moet af en toe van achter je 'chevalierke' komen. Dan pas kan je je eigen concepten verscherpen. Ik zou ook nog meer cross-overs tussen de ateliers aanmoedigen. Die kruisbestuivingen kunnen voor iedereen bevorderlijk zijn.

Germaine, Lily, Sylvie, Sam en Daan

4 generaties in één familie met een hart voor d'academie

Waarom kom je naar de academie en wat betekent de academie voor jou?

Germaine

“Voor mij is de academie zeer belangrijk. Ik kan me hier uitleven. De roerselen in mij kunnen via het schilderen naar buiten komen.”

Lily

“Voor mij is de kunstacademie een tweede thuis. Een plek waar ik een deel van mezelf heb ontdekt waarvan ik het bestaan niet eens wist. Het atelier keramiek was voor mij de eerste plek waar kunst voeding werd. Nu in het atelier beeldhouwen dagen de medestudenten en de leerkracht mij uit om steeds mijn grenzen te verleggen. Mijn leerkracht geeft mij zoveel feedback en mogelijkheden dat creaties, die in mijn hoofd leven, in materie kunnen worden omgezet. Ik heb het gevoel dat ik binnen de academie de hobby kan loslaten om dichter en dichter tot kunst te komen.”

Sylvie

“Van opleiding ben ik regent plastische opvoeding — geschiedenis. Met een fulltime baan en als moeder van drie kinderen had ik nood aan ontspanning en wat tijd voor mezelf. Daarom startte ik drie jaar geleden met een opleiding in het atelier schilderkunst. Ondertussen is dit een plek geworden waar ook ik thuis kan komen en creatief kan bezig

zijn. En de gezelligheid tussen de mensen in de academie geeft net dat ietsje meer!”

Hoe sta je tegenover het levenslang leren?

Germaine

“Ik sta daar heel positief tegenover. We zijn nooit te oud om te leren. Het geeft een gevoel van jong zijn.”

Lily

“De eeuwige student leeft erg in mij. Mijn leven is te kort om alles te leren wat ik zo boeiend vind.”

Sylvie

“Als leerkracht is het levenslang leren een absolute must. De aard van het beestje wil nu eenmaal dat ik uitdagingen opzoek. Levenslang leren geeft mensen een doel, het houdt je scherp en vooral jong van geest. Het grootste voorbeeld is de bomma.”

En waarom vind je het belangrijk dat mensen zo lang mogelijk moeten kunnen blijven leren?

Germaine

“Het is een remedie tegen dementie en negatieve gedachten. Het sociale contact hier op de academie is tevens noodzakelijk voor ouderen. Ik ben 83 jaar en hier heb ik jongere vrienden gemaakt.”

| Lily

“Het leven zorgt er soms voor dat je als kind en als jonge vrouw geen mogelijkheden hebt om creatief bezig te zijn. Ik was zo ver van mezelf verwijderd dat creativiteit iets abstracts was, ver van mijn bed. Ik heb op latere leeftijd dan ook pas mijn creatieve kant ontdekt. Nu kan ik mij niet meer indenken dat mijn leven ooit zonder kunst is geweest. Was er een maximum leeftijd op kunsteducatie, ja, dan was ik hopeloos te laat geweest.”

| *Is kunsteducatie bij jullie een familiemicrobe of hoe zou je het omschrijven?*

| Germaine

“Het is wel degelijk een microbe die verder leeft van generatie op generatie. Ik had in mijn jonge jaren veel zin om toneel te gaan doen. Maar toen kon dat niet. Kunst heeft altijd in mij gezeten maar kreeg pas op latere leeftijd de ruimte om zich te tonen. Nu kan ik mij geen leven voorstellen zonder schilderen.”

| Lily

“Mijn dochter Sylvie genoot een kunstopleiding en geeft les in plastische opvoeding. Ikzelf ging wetenschappen studeren en kwam er pas veel later achter dat ik het heerlijk vind om objecten te maken en om echt over kunst te leren. Nu is het voor mij een ware passie. Misschien zijn we in de familie allemaal kunstzinnig aangelegd maar ieder van ons ontdekte

het op een ander moment in zijn of haar leven. Voor de kleinkinderen is het vanzelfsprekend om creatief bezig te zijn en naar de kunstacademie te gaan.”

| Sylvie

“Binnen ons gezin is elke vorm van kunst een belangrijk gegeven. Drama, muziek en beeldende vorming zit ons in het bloed. Mijn echtgenoot is vooral bezig met muziek en toneel. Als creatieve vrouw help ik dan ook graag met het ontwerpen van het decor. De kinderen proberen we zo veel mogelijk mee te betrekken in ons creatieve leven. Het moet vanuit het hart komen. Enkel zo kan men er ten volle van genieten. Zo is onze oudste zoon, Daan, nu al drie jaar actief in de academie. Hij ziet het vooral als ontspanning en niet als leren. Kleine broer Sam wil maar al te graag in de voetstappen van zijn grote broer treden en startte ook dit jaar op de academie. De laatste in rij, onze vierjarige dochter Nina, wil graag met ons mee, toch denk ik dat haar interesses meer uitgaan naar muziek, dans en drama. De toekomst zal het ons leren. Creatief leven moet een keuze zijn, en mag zeker niet opgedrongen worden.”

“Creatief
leven moet
een keuze
zijn, en mag
zeker niet
opgedrongen
worden”

Sfeerbeelden uit
de academies

“Als ik mijn kleren niet meer leuk vind, durf ik er wel eens vlug een vlek op maken.”

Foto © Willy De Boevere

Silke & Lore De Cordier

Dat Silke en jongere zus Lore dezelfde familienaam dragen als de internationaal bekende kunstenaar Thierry De Cordier wisten ze helemaal niet. Ook mama had nog nooit van hem gehoord. Kunst zit niet echt in de familie, maar wanneer ze een kijkje nemen in een kunstboek met werk van hun befaamde naamgenoot vindt de zevenjarige Lore sommige werken best wel mooi, en andere werken een beetje raar. Oudere zus Silke weet niet zo goed wat ze ervan moet denken.

Silke, tien jaar en sprekend als een echte volwassene, kan perfect uitleggen waarom ze les volgt aan de academie: ze had al twee hobby's maar er kon nog ééntje bij. Ze voegt er ter verduidelijking aan toe: "Het moest iets rustigs zijn, want tijdens het dansen en bij de jeugdbeweging moet ik al heel veel bewegen." In het tweede leerjaar kreeg ze een foldertje mee van de academie en ze wist meteen dat ze kunst wou maken. Silke tekent zeer graag maar vindt het ook leuk om met klei te werken. Zusje Lore, die liever knutselt, wou heel graag mee.

Tekenen doen ze regelmatig thuis, voornamelijk met kleurpotloden. Maar uitgebreid schilderen, knutselen en boetseren zit er op school en ook thuis niet echt in. Mama en papa hebben niet de waaier aan materialen die wel aanwezig is op de academie. In het kunstatelier moet er ook niet worden gekeken naar een vlekje hier of daar. "Soms", zegt Silke een beetje uitdagend, "als ik mijn kleren niet meer leuk vind, durf ik er wel eens vlug een vlek op maken". Je moet mama met een monnellachje zien kijken.

De jongedames weten nog niet wat ze later willen worden en of het al dan niet met kunst zal te maken hebben. "Ik denk het niet" zegt Silke. Maar er klinkt twijfel, want de tekeningen en figuren van Keith Haring vindt ze nochtans heel leuk om na te tekenen. Dus toch al een beetje een kenner... Maar met verf spuiten waar het niet mag, dat zal ze nooit doen verzekert ze. Zusje Lore is iemand van weinig woorden en knikt instemmend.

Lentl De Bruyckere

Ik ken vele werken van mijn naamgenote Berlinde De Bruyckere, want mijn papa heeft ze al eens getoond. Ik vind ze heel mooi, maar wel een beetje harig. Ze zijn zeer groot, maar ik vind ze helemaal niet eng. Zelf vind ik knutselen en tekenen superleuk, en dus leek het mijn papa ook een goed idee om eens te proeven van de kunstacademie. Eerst dacht ik dat de tekenschool een echte school was, met huiswerk en toetsen, maar dit is veel leuker dan mijn andere school. Hier kom ik zeer graag en kijk elke week uit naar een nieuwe les. Het is pas mijn eerste jaar, maar ik kom volgend jaar zeker terug! Ik werk het liefst met klei. Ik zou heel graag ook eens iets heel groots maken, samen met mijn vriendinnen. Samen een kunstwerk maken is superleuk, maar alleen werken soms ook. Het klinkt misschien raar, maar ik zou zeer graag eens een reuzegroot standbeeld maken van een raket.

14

Later wil ik misschien wel kunstenaar worden, maar dan wel niet als enige beroep. Ik zou later eigenlijk ook heel graag juf worden, en dan kan ik alles wat ik nu leer in de kunstacademie gebruiken voor mijn lessen in de klas.

7 jaar (lagere graad) Kunstacademie aan Zee

“Ik vind ze heel mooi, maar wel een beetje harig.”

“Het liefst van al schilder ik, groot of klein, op karton of doek, meestal met vele kleuren.”

Margo Minne

Ik kende de kunstenaar George Minne al! Bij juf Saskja had ik er iets over geleerd, ze toonde zijn werken en heeft er veel over verteld. Ik vind de beelden van mijn naamgenoot zeker wel mooi, al is het niet echt mijn stijl. Ik ben pas vorig jaar gestart met de kunstacademie en heb nu al veel bijgeleerd, maar zelf denk ik niet dat ik later kunstenaar wil worden. Ik hou wel van de kunstacademie en ik knutsel ongelofelijk graag. Maar ik heb zeer veel interesses en weet dus nog niet welk beroep ik zal kiezen.

Het liefst van al schilder ik, groot of klein, op karton of doek, meestal met vele kleuren. Wel zou ik ook graag eens een heel groot beeldhouwwerk maken. We hebben reeds met vele materialen kleinere beeldjes gemaakt. Maar grote figuren maken in klei en die dan bakken in de oven, dat zou prachtig zijn.

Recent werk van...

15

10 jaar (lagere graad) Kunstacademie aan Zee

Semm Grunewald

Ik kende mijn naamgenoten Manor en Matthias Grunewald niet, maar nu ik hun werken gezien heb, vind ik vooral het werk van Manor niet zo kleurrijk. Zelf hou ik meer van felle kleuren. Ik kom reeds 4 jaar naar de kunst-academie omdat ik tekenen en met allerlei materialen beelden maken een zeer leuke hobby vind. De lessen waarin we schetsen en tekenen doe ik ook graag, maar met klei werk ik het liefst. Ik zou dan ook zeer graag eens grote beelden maken, met veel pakken klei en uiteraard veel kleur. Ik kom waarschijnlijk volgend jaar opnieuw, misschien dat we dan eens reuzenbeelden maken.

Later zal ik waarschijnlijk geen kunstenaar worden omdat het voor mij best een hobby moet blijven. Ik hoop later wel iets met kindjes te doen, zoals kleuterleidster of juffrouw, dan kan hetgeen ik hier geleerd heb zeker nog goed van pas komen.

“Ik zou graag grote beelden maken, met veel pakken klei en veel kleur.”

“Er zijn nog veel dingen die ik in de kunstacademie wil doen.”

Yasmina Abdullah
Van den Berghe

Ik kende de kunstenaar Frits Van den Berghe niet, maar ik vind het vooral zeer grappig werk want veel mensen hebben geen kleren aan. Het werk Drankhuis (1924-25) vind ik zeker speciaal, maar ik zou het niet in mijn kamer hangen. Het is nog maar mijn eerste jaar, maar ik ga nu al heel graag naar de kunstacademie en zeker naar de lessen bij meester Nick. Ik teken en schilder wel zeer graag, maar ik zou later toch liever dokter worden denk ik. Een kunstenaar doet zeer leuke dingen, maar dokter vind ik een beter beroep voor mij.

Ik heb geen grote voorkeur en wil alles eens proberen, maar dingen lijmen en papier-maché doe ik iets minder graag. Ik denk wel dat wat ik nu leer goed zal zijn voor mijn beroep, want ik kan al heel goed de tekeningen die ik maak versieren en je moet daarvoor heel precies werken. Als dokter namelijk ook.

Er zijn nog veel dingen die ik in de kunstacademie wil doen maar als ik heel goed nadenk zou ik toch liefst nog eens een reuzen-tekening van de lucht maken.

7 jaar (lagere graad) Kunstacademie aan Zee

Sfeerbeelden uit
de academies

Hans Op de Beeck

Hilde Van Canneyt: Beste Hans, met welke van jouw werken zou de lezer het meest vertrouwd zijn, denk je? Ik noemde jou enkele jaren geleden een artistieke duizendpoot. Is dat insect intussen al wat getemperd? Zijn er al wat stemmen van de Hans Op de Beeck-kunstenaars die in jou woelen, verdwenen?

Hans Op de Beeck: Ik ben een van die moeilijker te plaatsen mensen, omdat ik heel multidisciplinair werk. Ik heb veel grote immersieve installaties gemaakt; dingen die belevingsgericht zijn. Je kan het zien als een soort van fictieve oorden: landschappen en interieurs die op een sculpturale manier volledig zijn geconstrueerd. Het zijn als het ware grote lege filmdecors waar alle objecten zijn gebeeldhouwd: het zijn geen readymades. Ze roepen een beleving op voor de toeschouwer.

Naast die installaties maakte ik ook veel sculpturen in gips, hout, glas en brons. Ik heb tot dusver ook dertig uiteenlopende video's geproduceerd. Daarnaast heb ik zowel een film gerealiseerd met achthonderd figuranten, een film met poppenspelers en marionetten, animatiefilms,

Welke huzarenstukjes heb je de laatste jaren uitgehaald en zou je graag in het daglicht stellen?

Toen ik acht weken lang aan het repeteren was met mijn acteurs in de Schauspiel Frankfurt, ervoer ik dat het fijn was om eens op een immateriële manier bezig te zijn. Puur op tekst, klank en interpretatie werken, is eigenlijk een heel fijn iets. Je kan het vergelijken met beeldhouwen: schaven tot je dingen goed krijgt. Ik heb werkelijk alle facetten doorlopen in dat theaterstuk: de teksten geschreven, regie gedaan, kostuums, bühnebeeld en belichting ontworpen, alsook de muziek gecomponeerd. Ik zou dat nu graag eens doen met een film: één grote loods en Peter Greenaway-achtig alles zelf construeren en ensceneren. Ik houd sowieso van kunstwerken waarin alles als een *Gesamtkunstwerk* samenkomt.

Daarnaast zou ik nog de nadruk willen leggen op een nieuwe grote, permanente landschapssculptuur *The Quiet View* die op de abdijsite Herkenrode in Hasselt staat. Het werk is om en bij de 300 m² groot. Voor het eerst heb ik de architectuur ontworpen voor de sculptuur die

“Puur op tekst, klank en interpretatie werken, is eigenlijk een heel fijn iets. Je kan het vergelijken met beeldhouwen: schaven tot je dingen goed krijgt.”

geanimeerde aquarellen en potloodtekeningen, digitale animatiefilms, cinematografische films met acteurs en decors en in *blauw* en *groen scherm* studio's. Ook dat gaat alle kanten uit.

Verder heb ik heel veel fotografisch werk gemaakt en heb ik de afgelopen vijf jaar wel een vierhonderd aquarellen gecreëerd van twee tot drie meter breed. Ik zit voorbij een kilometer aquarel. (lacht) Ik heb veel potloodtekeningen gemaakt, teksten en kortverhalen geschreven, alsook mijn eerste theaterstuk geschreven en geregisseerd. Ik heb muziek gecomponeerd voor mijn theaterstuk en voor een aantal van mijn videoproducties. Naast theaterregie, kostuum- en decorontwerp, realiseerde ik ook het bühnebeeld voor enkele operaproducties.

Gemiddeld heb ik nog zo'n tien solo's en twintig groepstentoonstellingen per jaar. Dus ja, ik weet niet vanwaar de mensen mij kennen. (lacht)

Amai, wat een boterham!

Ik ben één van die kunstenaars die veel meer bijval krijgt in het buitenland dan hier. Mijn museale solotentoonstellingen heb ik de afgelopen jaren in de VS, Azië en Europa gehad. Maar niet in België. (lacht) Ik heb zo'n parcours waar je geen vat op hebt. Mijn werk gaat van de ene plek naar de andere en het lijkt alsof ik er niks in te zeggen heb. Het is een bal die vanzelf rolt... Via omwegen komen mensen van alle disciplines bij mij terecht.

er zich in bevindt. Je kan het elke dag tot 17u bezoeken, behalve op maandag. (lacht)

Ik mag nu ook voor het kantoor van koningin Mathilde in het koninklijk paleis kunstwerken maken. Dat zijn allemaal dingen die tot mij komen. Als mensen echt in mijn werk geloven, ontstaan de mooiste samenwerkingen. Zoals nu bijvoorbeeld in Wolfsburg in Duitsland, krijg ik in het museum de grootste tentoonstelling die ik ooit heb gehad: 2000 m² ruimte. Die heer volgt mijn werk al vijftien jaar. Nu hij directeur is, kan hij me eindelijk een expo geven, zei hij me, haha.

Het is wel een talent om al die ballen tezamen in de lucht te houden. Is dat je gave? Het grote geheel zien? Want je zou het je als kunstenaar een stuk makkelijker kunnen maken als je alleen maar zou aquarelleren en kleine sculpturen maken. Jouw drijfveer is de luxe te hebben ergens je tanden te kunnen inzetten, het spelplezier, de trial and error, en als het moet: kill your darlings... Daarbij streef je in the end naar een kunstwerk waar vorm en inhoud in evenwicht zijn, volgens jou belangrijker dan naar vernieuwing streven.

Naar vernieuwing streven is het laatste van mijn zorgen. Als we naar de geschiedenis kijken, zijn de grootste kunstenaars niet altijd de grootste vernieuwers. Eén van de interessantste componisten is ongetwijfeld Bach.

Alle musicologen zullen bevestigen dat hij niet de grootste vernieuwer was, hoewel hij één van de weinigen is die voor mij het label *genie* mag dragen. Zo iemand was ook niet bezig met per se de conventies onderuit te halen. Meestal komt er uit die ‘vernieuwers’ ook niet altijd de beste kunst. Denk maar aan de zero beweging of de futuristen met hun manifesten. Meestal zijn die vernieuwers nogal naïeve mensen. (lacht) In retrospect is het weleens een scheet in een fles.

Wat denk je dat jouw sterkte is als kunstenaar?

Ik gebruik veel soorten esthetiek; ik durf zelfs graag als eens gebruik te maken van foute esthetiek als die weet op te roepen wat ik beoog. Ik heb een heel eclectische stijl. Ik vermoed dat mijn talent ergens zit in – wars van esthetiek – het werk in balans te krijgen. Voor mij mag werk zowel minimalistisch zijn als heel barok. Het gaat er om hoe juist de totaalbalans zit van de deelaspecten van dat beeld.

Omdat ik een kunstenaar ben die gelooft dat er in wezen niets oninteressant is. (lacht) Zoals Morandi, die een paar flessen op een tafel zet en daar heel interessant mee is. Hij kan dat op een zinderende, vibrerende en gesmoorde, en intimistische manier weergeven. Het bijzondere zien in de banale dingen, is misschien waar ik het meest mee bezig ben.

Wat maakt een Hans Op de Beeck-werk, een typische Hans Op de Beeck?

Soms hoor ik: “Ah, ik had niet gedacht dat dat een werk van u was!” Maar voor mij is het vooral: mezelf verder blijven uitdagen. Ik ben bijvoorbeeld een jaar geleden levensgrote sculpturen van de menselijke figuur beginnen boetsen, omdat ik weet dat het heel moeilijk is om dat tot een sprekend resultaat te brengen. Ik heb veel werken gemaakt rond de lege ruimte, zoals een leeg kruispunt, een lege snelweg, een verlaten wegrestaurant... Maar dat is een thematiek die op den duur te makkelijk en voor de hand liggend wordt. De intendant van de Schauspiel Frankfurt dacht dat ik een stuk zou maken met heel weinig tekst waar alles tussen de lijnen van het beeld gebeurt, zoals in zoveel werk van mij. Hij was erg verrast toen ik kwam aanzetten met zestig bladzijden tekst: die acteurs zijn constant aan het spreken. Dat doe ik echt om uit mijn comfortzone te treden. Dat brengt je ook gewoon vooruit, als een soort van zelfemancipatie.

Dat is net de reden dat je kunstenaar wordt, denk ik. Ik vind het fijn telkens alles op losse schroeven te zetten, onzeker te worden hoe alles zal worden ontvangen. Dan spant het er weer allemaal om, voel je die adrenaline. Dat vind ik zo schoon en wezenlijk aan de kern van creatief zijn! Ik begrijp het routineuze niet van sommige kunstenaars. Er zijn zoveel kunstenaars die zo’n *one trick pony* zijn en het tot in den treure blijven herhalen, als een horizontaal landschap waar geen evolutie meer inzit.

Over naar het DKO. Heb jij, als jongen in korte broek, een academie van binnenuit gezien?

Nee. Zowel mijn broer als ik, lazen en tekenden stripverhalen als jongetjes en tieners, maar zaten niet op een academie. Wij waren zo van die typische nerdy kinderen die als laatsten werden gekozen voor het voetbalgroepje. Ik heb een heel sportieve zoon die zelfs competitie zwemt, wat onvoorstelbaar is dat dat mijn zoon is. (lacht)

Zelf koos je op je achttiende voor Vrije kunsten op Sint-Lukas Brussel... Op dat moment dacht je nog dat je als kunstenaar een coherent verhaal moest vertellen.

Goh, ik heb nog wel wat omwegen gemaakt. Ik ben pas op mijn 23ste aan Sint-Lukas beginnen studeren. Daarvoor deed ik allemaal k*-jobs om te overleven. Het is een late en uitgestelde roeping. Ik wist altijd wel dat ik kon tekenen, maar het heeft even geduurd voor ik die stap zette. Ik heb mijn kunststudies dan ook zelf gefinancierd.

Maar de honger naar onderzoek, kennis en impulsen van inspirerende leermeesters was nog niet gestild, want je betrad ook nog de trappen van het HISK. Al was je daarna nog niet bevredigd, want je wilde nog meer – wat had je nog tekort? – en trok naar de Rijksakademie in Amsterdam.

Voor de duidelijkheid aan de lezers: voor beide moet je worden uitgekozen...

Op een gegeven moment besef je dat er luxueuze omgevingen ter beschikking zijn voor jonge kunstenaars. Ik raad ook iedereen aan die nu een master doet, om zich kandidaat te stellen voor alle mogelijke dingen die er zijn, want daar zijn ze ook voor. Als je van nature niet iemand bent die met uitgestoken hand op iemand afstapt, of niet socializet op openingen, dan zijn zo’n instituten een enorm cadeau. Toen ik op de Rijksakademie zat, had ik Michelangelo Pistoletto op bezoek die me zei: “Hans, ik breng je naar Italië!” Wat hij ook deed. Ik ontmoette er allemaal interessante mensen uit het vak. Ik ben niet het type dat netwerkt. Ik had zelfs nooit met Jan Hoet gesproken, tot op de dag dat hij de inleiding kwam geven op mijn opening in het museum in Den Haag.

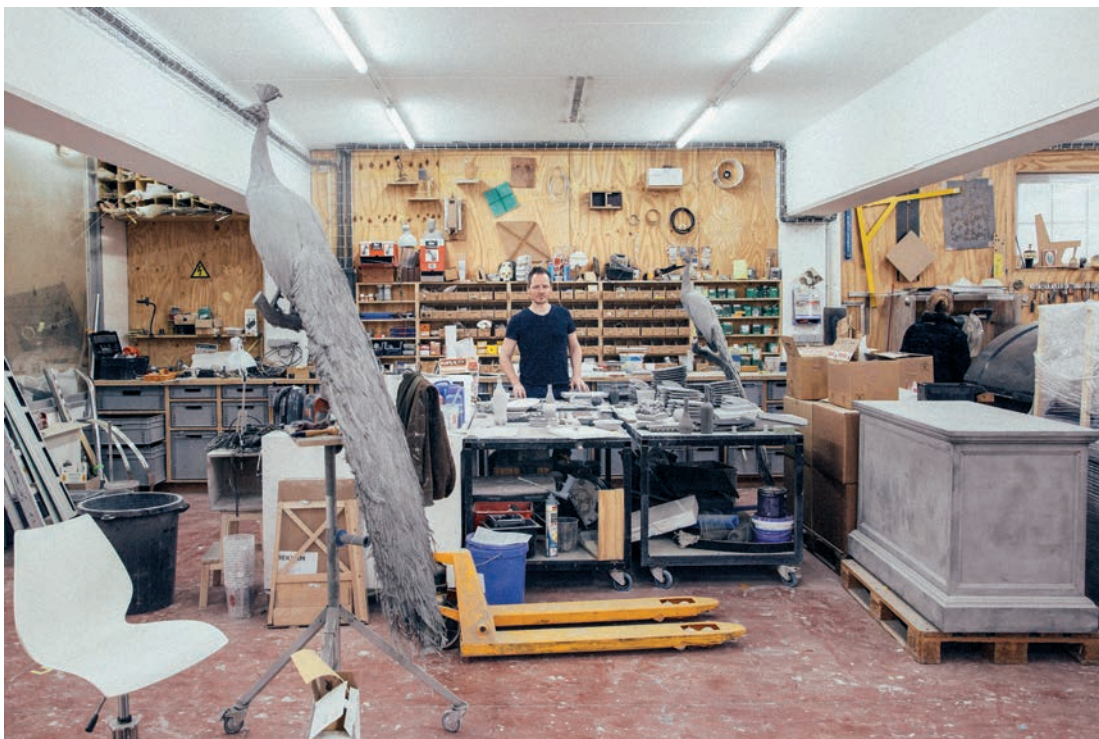
And last but not least: Na een tussenperiode van drie jaar trok je nóg eens voor een jaar naar het Moma P.S.1 Studio Program. Was dat nodig? Wat heeft het je bijgebracht?

Dat was een heel goede beurs. Een lokale jury in New York besliste uit preselecties van de deelnemende landen wie er kon deelnemen. Ik moet toegeven dat ik niet zoveel aan dat programma zelf heb gehad, maar wél aan New York, een fantastische stad die veel voeding geeft aan een kunstenaar. Je kreeg er een klein atelierje en dat was het zowat. Maar meer had ik ook niet nodig.

Welke ontwikkelingen maakte je door na je afstuderen op Sint-Lukas? Je sculpturale installatie Location (1) — die op vele plekken in de wereld getoond werd — is ontsproten uit de Rijksakademie.

Op Sint-Lukas studeerde ik af met foto’s, sculpturen en een video. Ik was toen al heel multidisciplinair bezig. Daarna ben ik in het DKO les beginnen geven. Ik deed er een vervanging op de academie van Leuven. Via een tip van Berlinde De Bruyckere heb ik me kandidaat gesteld voor een lesopdracht aan de academie van Waasmunster, nog onder het directeurschap van Wilfried Huet, een heerlijke man. Daar gaven veel kunstenaars les met een bloeiende carrière, mensen uit het veld, wat ik een meerwaarde vind voor het DKO.

Tussenin ben ik nog naar de Rijksakademie getrokken. Ik raad jonge kunstenaars ook altijd aan om een inkomen te zoeken, zodat de druk niet op je werk komt

om er meteen van te kunnen leven. Tot op vandaag heb ik altijd mijn kunstenaarspraktijk gecombineerd met een job. Ook nu: ik begeleid doctoraatskandidaten.

Aan je studenten raad je aan vooral koppig en eigenzinnig te blijven en meer vertrouwen te hebben in hun eigen oordeel.

Net doordat ik heel eclectisch werk en ook als toeschouwer een heel eclectische smaak heb – ik houd zowel van Donald Judd als van Thomas Hirschhorn, heel tegengestelde kunstenaars – kan alles voor mij: zowel hilarische kitsch of doodernstige droge kost. Ik vind het allemaal interessant: als het goed is, is het goed. Zo is het voor mij gemakkelijk mee te denken in die verschillende oeuvres en eigenheden van die studenten. Ik probeer me in te beelden dat het mijn oeuvre zou zijn, en welke stappen ik dan zou zetten, want ik ga me nooit opstellen tegen een eigen stem.

Is het leraarschap versus het kunstenaarschap een win-winsituatie? Want jij voelt voor jezelf dat onderwijzer zijn geen roeping is. Voor wie het een roeping is, kan het wel een verschil maken in een mensenleven.

Misschien klinkt dat wat arrogant, maar ik kan niet zeggen dat die wisselwerking met een student mij inspireert als voeding voor mijn eigen werk. Dat komt omdat ik nooit het probleem van een gebrek aan inspiratie heb gekend. Ik heb net gebrek aan tijd om dingen te realiseren die door mijn hoofd woelen. De vonk, het enthousiasme gutst er bij mij sowieso al de hele tijd uit. En in retrospectief ben ik de eerste om kritisch en met zelfrelativering aan mezelf te durven toegeven: “Dit is wel een heel slecht kunstwerk.” Er zijn heus wel werken van mezelf die ik niet meer terug wil zien. (lacht)

Wat ik wel fijn vind aan het lesgeven, is de waardering die je krijgt. Er zijn veel mensen van wie ik docent ben geweest, waar ik voel dat ik van waarde ben geweest.

Wat is volgens jou de taak van het DKO? In welke zin is het een meerwaarde voor de kijk naar de wereld?

Ik vind dat er sowieso zou moeten rekening worden gehouden met een doorstroom naar het professionele veld. Oké, ook de verdienstelijke bloemenschilder zit in het DKO, maar er zitten ook steeds mensen tussen met de ambitie professioneel te worden, die door omstandigheden maar later de draad kunnen opnemen. Het is aan de academie om ook dat verhaal mee te nemen van mensen die een ander pad kiezen dan dat van de dagopleiding. Het DKO zou ook een plek moeten zijn voor mensen die verder willen gaan in de kunst.

We hebben al een schrijnend tekort aan aandacht voor de kunsten in de middelbare schoolopleidingen, dat zinkt daar een beetje weg. Nochtans hebben we een grote rol te spelen in de culturele opvoeding van mensen. De waarden van de kunsten moeten blijven worden overgedragen, dat is zo belangrijk.

Het DKO heeft sowieso een taak omdat het over alle sociale klassen en achtergronden heen fietst en in het beste geval zowel de verdienstelijke hobbyist als de student met grotere ambities bij elkaar brengt. Het DKO is een heel mooi platform dat sowieso constant bekeken en geëvalueerd moet worden.

Wat is je definitie van het kunstenaarschap? Illusies armer of rijker after all those successful years?

Het is het mooiste vak ter wereld en ik besef maar al te goed hoe verwend ik ben.

Nochtans heb je het aan jezelf te danken.

Het gaat om toewijding. In alles. Met liefde, aandacht en zorg, genereus zijn.

Mooie kunstenaarswoorden om mee te eindigen.

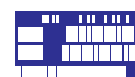
Aalst
www.academiebk-aalst.be

Aarschot
www.habk.be

Anderlecht
www.academieanderlecht.be

Antwerpen
www.academieantwerpenko.org

Arendonk
www.academiearendonk.be

Berchem
www.academieberchem.be

Bilzen
www.academie.bilzen.be

Borsbeek
www.academie-borsbeek.be

Brasschaat
www.academie-noord.be

Brugge
www.academiebruggedko.be

Brussel Schaarbeek
www.sintlukas.com

Deinze
www.tekenacademiedeinze.be

Dendermonde
www.tekenacademie
dendermonde.be

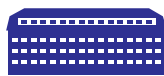
Eeklo
www.kunstacademie-eeklo.be

Etterbeek / Woluwe
www.rhokacademie.com

Geel
www.kunstacademie.geel.be

Genk
www.academiegenk.be

Gent
www.academiegent.be

Gent Sint-Lucas
Academie
www.sintlucasacademie.be

Geraardsbergen
www.kunstacademie.
geraardsbergen.be

Halle
www.meiboom.info

Hamme
www.academiehamme.be

Harelbeke
www.harelbeke.be/sabv

Hasselt
www.kunstencampushasselt.be

Heist-op-den-berg
www.tekenacademieheist.be

Herentals
www.herentals.be

Heusden-Zolder
www.academie.be

Hoboken
www.academieboboken.be

Hoogstraten
www.iko-dekunstacademie.be

Hove
www.dekunstacademiehove.be

Ieper
www.academie-ieper.be

Kapellen
www.st-lucas-kapellen.be

Knokke-Heist
www.dekunstacademie.be

Koksijde
www.westhoekacademie.be

Kontich
www.academiekontich.be

Kortrijk
www.academiekortrijk.be

Leuven
www.slac.be

Liedekerke
www.liedekerke.be

Lier
www.academielier.be

Maasmechelen
www.kunstacademie-online.be

Maldegem
www.maldegem.be

IKA Mechelen
www.ikamechelen.be

Mechelen
www.academiemechelen.be

Menen
www.academiemenen.be

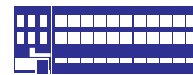
Merksem
www.academiemerksem.be

Mol
www.gemeentemol.be/vrijetijd

Mortsel
www.abk-mortsel.be

Neerpelt
www.nikovzw.be

Nijlen
www.academienijlen.be

Oostende
www.onderwijsaanzee.be/kunstacademie

Oudenaarde
www.oudenaarde.be

Overijse
www.bko.be

Poperinge
www.kunstacademiepoperinge.be

Roeselare
www.saskroeselare.be

Ronse
www.ronse.be

Sint-Niklaas
www.academiesintniklaas.be

Sint-Pieters-Leeuw
www.sint-pieters-leeuw.be

Sint-Truiden
www.academiehaspengouw.be

Temse
www.academietemse.be

Tielt
www.academietielt.be

Tienen
www.tienen.be/art

Tongeren
www.pentagoon.be

Turnhout
www.turnhout.be/tekenacademie

Vilvoorde
www.portaelsschool.be

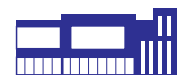
Waasmunster
www.academiewaasmunster.be

Westerlo
www.westerlo.be

Wetteren
www.academiewetteren.be

Wilrijk
www.academiewilrijk.be

Zottegem
www.sabkzottegem.be

Zwevegem
www.kazwevegem.be

Gideon Kiefer

Ambassadeurs

Hilde Van Canneyt: Beste Gideon, na een carrière als illustrator gooide je na een ziekte in 2008, het roer om. Je koos voor het kunstenaarschap en werd bekend om je surrealistische, mysterieuze, nostalgische, ingeschilderde potloodtekeningen, veelal gemaakt op de binnenkant van boekenkaften. Je tekende artsen en wetenschappers die experimenten uitvoeren op kleine proefpersonen. Wat ons als kijker een unheimlich gevoel gaf. Toch kon niemand er onberoerd naar kijken. Je bood ons als het ware een parallel universum aan.

Gideon Kiefer: (knikt)

Vervolgens werkte je meer rond de mens in een abstracte, surrealistische architectuuromgeving met veelal een absurdistisch resultaat tot gevolg. Daarna kreeg de vogel een hoofdrol in jouw reeks *The end of dreams*.

Ondertussen ben ik de vogels ook al ontgroeid en komt de architectuur weer terug.

Uiteindelijk komen de bezoekers nu *in* mijn tekening te staan: boven, onder, beneden... Maar technisch is dat quasi onmogelijk om te maken.

Met je tekeningen en installaties wil je ons niks opdringen, geen maatschappijkritische thema's aanklaarten of een bal in het gezicht gooien. Misschien schoonheid scheppen?

Ik wil in de toekomst toch meer maatschappijkritische thema's aanklaarten. Ik ben ervan overtuigd dat we de wereld op korte termijn om zeep aan het helpen zijn. Als mensen dan toch naar mijn werk kijken, kan ik ze misschien op de één of andere manier wakker laten schieten. Ik ben nog aan het zoeken hoor, want ik wil zeker op geen enkele manier militant worden. Maar als je als kunstenaar een forum krijgt, moet je dat aanwenden. Iets wat verder gaat dan navelstaarderij en eigen emoties en hersenspinsels.

Maar jouw hersenspinsels beroeren natuurlijk ook onze hersenspinsels. En dat met terugwerkende

“Uiteindelijk komen de bezoekers nu *in* mijn tekening te staan: boven, onder, beneden... Maar technisch is dat quasi onmogelijk om te maken.”

26

Je vond het dan een logische volgende stap om verder te bouwen aan je tekeningen en die om te zetten in 3D-werk. Via Be-Part (Platform voor actuele kunst) en cultuurcentrum C-mine, werd *Der Darsteller* werkelijkheid. Overtrof de werkelijkheid van het getekende je verwachtingen? Je zet je droombeelden op papier om in een als het ware werkelijke ruimte. Eigenlijk begon alles met je nachtmerries, en het kantelmoment transformeerde je dan in tekeningen. Is het geen gevaarlijke keuze om dit nu ruimtelijk te willen verwezenlijken?

Dat blijft volgens mij een gevaarlijke keuze. Ik ben nog altijd enkele tekeningen aan het uitwerken, maar dat ruimtelijke is voor mij onontgonnen gebied. Ik ben me echt op glad ijs aan het begeven. Ik ben ook geen beeldhouwer van opleiding. Maar ik vind dat ik dat moet doen. Tekenen alleen is een soort inperking van de vrijheid, die ik daarentegen op de één of andere manier wel opzoek.

Ben je niet bang dat je met die installaties niet de juiste sfeer bekomt die net zo typisch is voor je tekeningen?

Ik probeer natuurlijk naar diezelfde sfeer op zoek te gaan, maar ik merk ook dat het een ander medium is, en dat ik misschien net niet die sfeer moet opzoeken. Ik moet dat zien als een andere richting, een ander pad.

kracht. Daarom houden we net van jouw werk: jouw tekenkunst versus jouw wereld.

Als ik lees of zie dat andere kunstenaars ook bezig zijn met herinneringen, kan ik alleen maar denken: “Shit, daar hoor ik ook bij.”

Intmiddels breng jij jouw hersenspinsels naar ons.

Uiteindelijk zoek ik het verlies en de valsheid van herinneringen op. Het is trouwens niet zo dat ik mijn eigen herinneringen interessant vind. Maar ik vind dat het karakter en de persoonlijkheid van een mens uit herinneringen bestaat. Al zijn die soms vals of onbestaande of gefantaseerd.

Zal de toekomst van die installaties niet afhangen van de reactie van het publiek? Want zo'n installatie kan ook dingen afnemen.

Ik wil me vrij voelen om te maken wat ik wil. Als ik alleen maar tekeningen zou kunnen of mogen maken dan zou ik mij opgesloten voelen. Je kan jezelf natuurlijk ook niet blijven heruitvinden en telkens met iets nieuws voor de dag komen. Weinig kunstenaars doen dat, ze zijn vaak alleen maar bekend omwille van hun gekende werken. Mijn kleine werken zijn nogal gegeerd, maar mensen kunnen het op den duur ook beu worden. Ik wil trouwens

niets maken om het publiek te behagen. Ik maak die installaties ook niet om de reacties van het publiek af te wachten. Ik ben zelf niet zo jong meer, maar ik ben wel nog een jonge kunstenaar. Om me nu al in een bepaalde richting te laten duwen... Ik wil ook eens wat conceptueler beginnen werken bijvoorbeeld. Ik ben kunstenaar geworden omdat ik het kotsbeu was om illustrator te zijn, ik moest mijn talent gebruiken om iets te doen voor iemand anders. Ik merk dat je zelfs al beperkt wordt in je denken en maken door het verwachtingspatroon van 'een publiek'. Dat is niet waar ik naartoe wil. Ik wil totale vrijheid behouden. Als dat dan mijn eigen ondergang wordt dan moet dat dan maar. Anders blijft het voor mij niet interessant.

Over naar het DKO. In 2012 maakte je het werk *L'éducation sentimentale*, een tekening over het onderwijs- en opvoedingsmodel.

Op die tekening staat mijn collegegebouw uit het middelbaar afgebeeld. Die tekening gaat eigenlijk over hoe ik me op school heb gevoeld. Ik was niet zo'n goeie student, omdat het me allemaal ook niet echt interesseerde. Ik vond het ook allemaal wat saai. Ik wilde gewoon tekenen...

Wat tekende je trouwens als kind en puber?

Ik tekende van alles. Waar ik goede herinneringen aan heb, is dat ik als kind op de achterkant van grote 'architectenplannen' mocht tekenen. Daar tekende ik hele tafereelen op: veldslagen, de kruisophanging van Jezus, hele decors waar ik *uuuren* mee bezig was. In mijn pubertijd helde dat meer over naar strips. In de grafiek werkte ik — onder groepsdruk — eerst abstract, maar ik ben figuratief geïndigd. Ik was zelfs de slechtste van de klas. In mijn hoofd was ik heel jong, en de academie van Antwerpen was nogal een vrije school. Als je uitleg wilde, moest je die aan je leraar vragen. En die zat vaak op café. (lacht) De eerste twee jaren waren dan ook niets voor mij, ik kwam tenslotte van een braaf college.

Op je achttiende ging je Vrije Grafiek studeren. Jouw ouders hadden blijkbaar wel door dat dit voor jou was weggelegd. Was je thuis veel aan het tekenen?

Ik heb van kindsbeen af altijd DKO gevolgd. Ik wilde in het middelbaar naar het kunstonderwijs maar dat mocht niet van mijn ouders. Dus vloog ik naar het college waar ik een economische richting volgde. Daarna heb ik een half jaar regie aan het RITCS gestudeerd, maar de school lag me niet. Ook nu zie je in mijn werk nog altijd die 'filmiciteit'. Midden in het jaar veranderde ik van school — zonder toestemming van mijn ouders — en ik ging naar Sint-Lukas in Brussel. Daarna volgde ik Sint-Lucas in Antwerpen en ik ging uiteindelijk naar de academie in Antwerpen. Thuis heb ik zoals zovelen wel drie keer gevraagd om naar het kunstonderwijs te mogen gaan. Maar zoals zoveel ouders reageerden ze van: "Doe maar gewoon en maak eerst je studies af." Wie dat hoort belandt later veelal in het DKO als 'slachtoffer' van ouders die hen tegenhielden. En zo komen sommigen nog op hun 70ste hun schade inhalen.

Hoe ben je uiteindelijk als leerkracht in het DKO beland?

Toen ik als illustrator werkte combineerde ik dat met horecawerk. Na verloop van tijd kon ik een combinatie maken met lesgeven in de academie van Hove, een kleine academie die zo'n 400 leerlingen telt. Ik geef er model- en waarnemingstekeningen aan volwassenen, en animatietekeningen en Photoshop aan de middelbare graad.

Vind je dat de ideale situatie als — nu intussen — kunstenaar?

Idealiter zou ik geen les geven omdat dan de droom van het kunstenaarschap zo goed geslaagd zou zijn dat het niet meer nodig is. Of ik me dan afgesloten zou voelen van de wereld? Ik kan heel goed met mezelf opschieten. (lacht) Maar als ik lesgeef voel ik wél dat er een niveauverschil is. In al die jaren kan ik misschien vier mensen opsommen die écht openstaan voor hedendaagse kunst, zonder dat er de opmerking is van: "Dat kan ik ook!" of "Is dat nu kunst?" Het contact blijft toch vooral beperkt tot het menselijke en het sociale.

Probeer je elk individu in zijn eigen talenten te stimuleren? Want de ene leerling wil alleen maar een bloemenboeket schilderen, iemand anders alleen zijn kleinkind — liefst dan nog van een foto.

Ik heb geen andere keuze, omdat in de ateliers waar ik les geef beginners en gevorderden allemaal samen zitten. Ik heb mensen in mijn klas die al twintig jaar modeltekenen volgen maar er komen elk jaar ook mensen die nog nooit een potlood hebben vastgehad. Daarom is het ook onmogelijk om lesvoorbereidingen te maken. Ik geef wel nog op de klassieke manier les: ik ga mee achter de ezel staan en zeg wat wel of niet goed is getekend of geschilderd. Ik wilde — ook alvorens ik enige naambekendheid had — een goed lesgever zijn. Ik geloof er in dat je iedereen naar een iets hoger niveau kan tillen.

Wat is voor een leerling het belangrijkste argument om er een bepaalde academie uit te kiezen denk je? Waarom zou iemand tien kilometer verder rijden?

Ik denk dat het — zeker in dagscholen — een trend is om te kijken wat de leraar als kunstenaar presteert. Je kan er niet omheen dat veel leraars hun bekoft hebben van het lesgeven en dat ze aan het indommelen zijn. Terwijl ze als vast benoemden, tegen wil en dank en voor de zekerheid toch maar blijven lesgeven. Zelf probeer ik mijn leerlingen de praktijk bij te brengen en hen tegelijk ook zicht te geven op wat er in de hedendaagse kunstwereld gebeurt. Ik wil dat ze vérdier kijken dan de academie. Ik wil dat ze zélf het initiatief nemen om expo's te bezoeken. Ik wil ze laten inzien dat kunst meer is dan "dat kan ik ook", en veel meer is dan 'schooltje spelen'. Ik wil dat ze zich — hoewel ze geen carrière hebben — ook een beetje kunstenaar voelen.

Viewmaster/ Masterview

Viewmaster/Masterview

2016
5de editie

Viewmaster/Masterview is een tentoonstellingsconcept dat 5 jaar geleden is ontstaan en waarbij we studenten van de academies in Antwerpen de kans geven op professionele wijze met eigen werk naar buiten te treden. Enerzijds worden de werken geselecteerd door een externe curator die professioneel actief is in het hedendaags kunstgebeuren. Anderzijds worden de geselecteerde werken tentoongesteld

op een bijzondere locatie met het oog op een breder publieksbereik.

Voor de eerste drie edities werden er telkens drie professionele curatoren vanuit andere kunstdisciplines samengebracht. Zo ontstond er een boeiend curator-schap in trio zoals Stef Kamil Carlens – Sara Weyns – Koen Vanmechelen (2012/De Studio Antwerpen), Paul Van Bendeghem – Anne-Mie Van Kerckhoven – Rudy Trouvé (2013/De Studio Antwerpen) en tot slot ook Lot Lemm – Jolente De Keersmaecker – Luc Deleu (2014/Atheneum Deurne).

Vorig jaar, *Viewmaster 2015*, kozen we ervoor om met één curator in zee te gaan. Kunsthistoricus Johan Pas cureerde een sterk artistiek parcours doorheen het Zuiderpershuis, een gekend historisch monument in Antwerpen. Voor het eerst werd er een muzikaal luik gekoppeld aan *Viewmaster* i.s.m. de Academies Muziek Woord van Antwerpen. De strafte afstuderende PopJazz-leerlingen werden begeleid door Gregory Frateur (Dez Mona).

Het concept bestaat er uit dat de curator een selectie maakt uit afstudeerprojecten van de Stedelijke Academies Beeldende Kunsten Berchem, Hoboken, Merksem en Wilrijk. De selectie focust niet op het beste werk, maar wel op het artistieke verhaal van de curator. Jan Verleije, coördinerend directeur van de Academies Beeldende Kunsten in Antwerpen en inspirator van het project, reageert opgetogen: “Leerkrachten en leerlingen ervaren *Viewmaster* als erg inspirerend. De curatoren laten ons met een andere blik naar de werken van onze studenten kijken. We krijgen elke keer weer een frisse kijk op wat er aan de academies gerealiseerd wordt.”

Dit jaar kunnen we opnieuw rekenen op het Zuiderpershuis. Als curator voor de expo hebben we niemand minder dan Kaat Debo, directeur van het Antwerps Modemuseum, kunnen overtuigen om zich te engageren. We zijn alvast razend benieuwd naar haar keuzes en aanpak... Monsieur Paul (Triggerfinger) wordt de conceptuele curator van het muzikale gedeelte. Leerlingen van de Academies Muziek Woord zullen door hem worden gecoacht en klaargestoomd voor een onvergetelijk muzikaal avontuur doorheen *Viewmaster 2016*.

Kaat Debo

Directeur
Antwerps
Modemuseum
en curator
Viewmaster/
Masterview

*Kim De Weerdts en Els Verstraete:
Wat overtuigde jou om deel te nemen
aan Viewmaster/Masterview?*

Kaat Debo: Ik vind het heel belangrijk om de vinger aan de pols te houden en om te weten en te voelen wat er leeft bij jonge kunstenaars en ontwerpers. Wat houdt hen bezig vandaag, hoe kijken zij naar de wereld en hoe vertalen zij dit in hun werk? Het lijkt me gewoon ook een heel erg fijne opdracht. Ik heb zelf zeven jaar als curator gewerkt en ik heb dat een ongelooflijk boeiende job gevonden. Vandaag heb ik minder tijd om te cureren, maar elke kans die zich aandient, grijp ik met beide handen.

*Zijn er elementen waar je rekening
mee zal houden tijdens de selectie?
Speelt de tentoonstellingslocatie van
het Zuiderpershuis hierin een rol?*

De locatie is voor mij van minder belang. Een goed werk houdt stand in verschillende contexten. Hoe de werken op te stellen en hoe de werken met elkaar in dialoog te brengen, zal allicht een deel van mijn opdracht zijn. Ik realiseer me dat dit een grote verantwoordelijkheid is en ik ben blij dat ik dat vertrouwen krijg. Een goede curatie en presentatie kunnen een werk ook versterken. Momenteel vind ik het erg moeilijk in te schatten aan wat voor werk ik me kan verwachten en wat de kwaliteit zal zijn.

Foto © Wim Van Eesbeek

Ik kan dus ook niet echt zeggen waarmee ik al dan niet rekening zal houden.

Welke expertise vanuit jouw job als directeur van het MoMu kan een invloed hebben op Viewmaster 2016?

Hoewel ik directeur ben van een modemuseum heb ik ook wel ervaring met andere kunst disciplines. Ik heb het steeds erg belangrijk gevonden om niet rigide in hokjes te denken en cross-overs naar andere kunst disciplines mogelijk te maken. Mijn ervaring als curator zal me allicht ook wel helpen. Het vraagt soms toch wel wat verbeelding om te zien hoe een werk zal overkomen in een tentoonstellingscontext en hoe het zal overkomen in de nabijheid van andere werken.

Vanuit het MoMu heb je te maken met de absolute top van designers, ontwerpers en andere professionals uit de kunstwereld. Hoe sta je tegenover het deeltijds kunst- onderwijs, waar vooral amateurkunstenaars actief zijn?

Ik vind academies ongelooflijk belangrijke plaatsen. Het is vaak de eerste plaats waar mensen in contact komen met kunst en kunstcreatie. Creativiteit en verbeelding zijn essentieel in een hedendaagse samenleving, en dan speelt het minder een rol of je hiermee bezig bent op professioneel of amateurniveau.

Wat hoop je dat de expo Viewmaster/ Masterview bij de bezoekers teweeg zal brengen?

Dat vind ik een moeilijke vraag. Hopelijk brengt de expo veel verschillende zaken teweeg en bij elke bezoeker iets anders. Zolang het bezoekers maar niet onverschillig laat! Want dan zijn we allicht niet geslaagd in ons opzet.

Ben je zelf ooit leerling geweest aan een academie en wat was jouw ervaring?

Ik ben nooit leerling geweest aan een academie beeldende kunst, wel aan de muziekacademie. Maar toen was ik erg jong. Het was toen ook snel duidelijk dat muziek maken en spelen niet echt één van mijn talenten is.

Stijn Schauwers

Stijn Schauwers

No-spoon

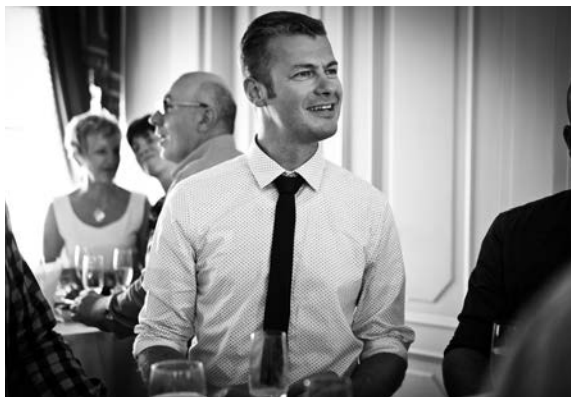
Op 18 februari 2016 ontving Stijn Schauwers, leerling van het keramiekatelier aan de academie van Geel de *BKRK-award keramiekwedstijd* in het kader van het project *Bokrijk brandmerkt*. De opdracht van de wedstrijd was een object uit het dagelijkse leven te ontwikkelen en zo het vakmanschap in keramiek in al zijn facetten te tonen. Stijn behaalde de eerste prijs met zijn *No-spoon* project.

No-spoon is een walsend espressokopje, gekenmerkt door een bolle onderkant en een dubbelwandig opzet. “Je vingers worden niet verhit door de koffie en de koffie koelt niet af door je vingers”, aldus Stijn. Stijn Schauwers is interieurarchitect en verantwoordelijk voor de visuele communicatie van een groothandel in keramische tegels. “Beroepshalve raakte ik almaar dieper betrokken in de wondere wereld van de keramiek”, licht hij zijn fascinatie toe. “Intussen volg ik in het DKO het derde jaar keramiek en hoewel het experiment primeert, kan ik het niet laten om ook heel functioneel te ontwerpen. Vandaar ook mijn *No-spoon* kopjes.”

De idee voor *No-spoon* entte Stijn Schauwers op het traditionele Italiaanse koffieritueel om rechtopstaand aan de bar snel een espresso te drinken. “Hoewel ik zelf geen suiker in mijn koffie drink, leek het me interessant om het kopje zelf te laten walsen eerder dan er een lepeltje doorheen te halen.” Een koffielepel leidt overigens ook warmte af, terwijl de *No-spoon* optimaal

isoleren wil. “Dubbelwandig is het niet helemaal, omdat het technisch gewoonweg niet kan, maar het opzet is dat van een omgevouwen cilinder zodat de buitenkant en binnenkant van elkaar gescheiden blijven.”

Het technische huzarenstukje ontstond op een oude manier, namelijk door een contravorm te draaien op een elektrische schijf. “Daarmee maakte ik een mal voor de gietklei. Vervolgens heb ik ervoor geopteerd om het kopje aan de buitenzijde maar tot de helft te glazuren, omdat ik dat zelf een esthetische meerwaarde vond. Volledig glazuren zou een extra handeling betekenen.”

Sfeerbeelden uit
de academies

Stijn Ank

Hilde Van Canneyt: Hallo Stijn, wat is voor jou de beste omschrijving van jouw werk? Leegtes fysiek zichtbaar maken? Objecten een nieuwe relatie laten aangaan met de ruimte?

Stijn Ank: In mijn artistieke praktijk probeer ik inderdaad na te denken over de verhouding tussen leegte en materie en deze bevindingen in te passen in een steeds veranderende wereld. Je moet daarbij als kunstenaar te werk kunnen gaan als een wetenschapper. Vertrekken van (n)iets, zoeken naar (n)iets en uitkomen bij (n)iets.

In het DKO is dat trouwens een mooie aanpak: iets laten groeien uit het (n)iets. Kinderen lijken daar makkelijker toe in staat omdat ze nog leven in een wereld omringd door *dingen*. Volwassenen hebben alles rond zich al benoemd, ze hebben alles tot object gemaakt en ze zijn meer geneigd zich daaraan vast te houden. Een onbenoemd *ding* is vrij en dynamisch en het staat in relatie tot andere dingen en tot de omgeving. Ik geloof dat kunst net gaat over deze *subjectieve* wereld en dat je dus best ook vanuit deze wereld vertrekt als je op zoek gaat naar nieuwe *dingen*.

die over hun eigen *origine* gaan. De antwoorden die ze tot dan toe kregen waren vooral statische antwoorden: $1+1=2$. Maar in de kunst gaat het niet om vaste antwoorden, daar ben je eerder op zoek naar suggesties. Dat is het wat mij interesseert, maar evengoed de leerlingen die les volgen in het DKO.

Je omschrijft je werk als anti-volumes, een onderzoek naar de verhouding tussen leegte en materie. Veelal werk je in situ.

Er zijn twee luiken in mijn praktijk: je hebt het site-specifieke luik, en het dagelijkse onderzoeksproces in het atelier. Ik probeer in beide gevallen het werk een eigen leven te laten leiden en daarbij moet je als kunstenaar zoveel mogelijk proberen te verdwijnen.

Het uitgangspunt is de zoektocht naar de verhouding tussen materie en leegte. Dat is voor mij een heel origineel vraagstuk waarbij ik kan vertrekken vanuit de zin en de richting, maar niet vanuit de betekenis. Betekenis komt altijd later. In die *zin* zijn mijn werken ook bijdragen aan het

“Een wereld van de dingen, daar wil ik zowel in het eigen werk als in het werk met de kinderen verder in vertoeven.”

Als kinderen een bezoek aan je atelier brengen dan zijn hun woorden vaak heel verhelderend. Je zult duidelijk horen of ze je werk als een statisch object zien, dan wel dat ze er net moeilijk woorden voor vinden. Ze zijn niet bevreesd om daarbij op zoek te gaan naar nieuwe woorden. Het is een bevestiging voor mijn eigen werk als ik dan dynamische omschrijvingen krijg waar vaak het woord *ding* in voorkomt. Kortom, een *wereld van de dingen*, daar wil ik zowel in het eigen werk als in het werk met de kinderen verder in vertoeven. Het komt er dus op aan niet te veel te gaan zoeken in datgene wat je al weet.

Je zou kunnen zeggen dat je basismateriaal gips, pigment en een mal is. Je hebt geen controle over het creatieproces, dat jou daardoor steeds weer tot een verrassend eindresultaat brengt. Het werk *Interval* dat je in het S.M.A.K. toonde, was een voorbeeld van het zichtbaar maken van de ruimte.

Ik heb een opleiding als architect. Hoe meer je opgeleid bent hoe meer je weet, en hoe verder je van je *origine* af raakt. In het woord *origineel* zit het woord *origine* en ik geloof dat we in een artistiek onderzoek net weer dicht bij deze *origine* moeten proberen te geraken. Vanaf je geboorte word je opgeleid, er wordt je van alles aangepraat en je krijgt vaste waarden opgeplakt. Het komt erop aan daarvan weg te geraken. Ik geef les aan pubers. Zij worden vaak voor het eerst met essentiële vragen geconfronteerd

denken over architectuur. In architectuur *creëer* je een nieuwe leegte, geïntegreerd in de omgeving. In sculptuur kan je op z'n best meer leegte brengen in een reeds bestaande omgeving.

Bij de site-specifieke werken speelt mijn opleiding als architect de belangrijkste rol. Ik probeer een bepaalde ruimte tevoorschijn te toveren uit een stedelijke of landschappelijke context, en de ruimte die je zo probeert te maken neemt een bepaalde houding aan. Het tweede luik dan, het dagelijkse onderzoeksproces in de stilte van het atelier, daar voel ik mij het meest vrij omdat ik er op een bepaalde manier ook mijn eigen context kan verzinnen.

Ik denk dat het werk *Interval* in het S.M.A.K. het beste voorbeeld is van een site-specifiek werk dat uit mijn onderzoek tevoorschijn komt. Het gaat hier om het zichtbaar maken van een publieke ruimte die voorheen niet te beleven viel. Deze zichtbaarheid van een leegte ontstaat door het toevoegen van materie. Zelf ben ik daar gewoon de tussenpersoon, de 'intermediator' waardoor alles zichtbaar wordt.

De video *Unvoid* gaat dan weer over de tijd die aan het kunstwerk voorafgaat, wanneer het kunstwerk nog niet is gematerialiseerd.

Dat werk is ontstaan vanuit de interesse en de nieuwsgierigheid naar hoe materie, die steeds in een gesloten mal wordt gegoten, zichzelf geeft, zich 'rendert'. Als ik een mal open, ga ik intuïtief na of het werk zichzelf genoeg heeft

gemaakt, dan wel dat het al teveel door mij is gemaakt. Vanuit de nieuwsgierigheid naar wat er binnenin zo'n mal gebeurt heb ik het werk *Unvoid* gemaakt. Je kan het zien als een open mal in een vitrinekast, waarin de materie wordt gegoten. Uiteindelijk is gebleken dat de materie duidelijk een wil heeft die oncontroleerbaar is.

Op je achttiende koos je voor architectuur. Waarom?

Ik zat in een college waar ik veel statische antwoorden had gekregen. Dat begon me op den duur, zeker als puber, te vervelen. Ik begon tegendraads te doen en probeerde allerlei dingen uit: muziek maken, schrijven, tekenen... Je doet dat omdat je niet zoekt naar één waarheid, maar net naar verschillende dynamische suggesties. Ik zat echter opgescheept met een vader die meende dat hij de waarheid in pacht had en die niet openstond voor de dynamische suggestie die het kunstonderwijs te bieden heeft. Na de humaniora zei de man het zo: "Als je wil artiest worden moet je maar je oor afsnijden en onder een Parijse brug gaan liggen."

Ik heb dan als compromis voor architectuur gekozen en uiteindelijk heb ik daar geen spijt van. De wil om als autonoom onderzoeker (en dus als kunstenaar) te werken manifesteert zich immers toch, wat er ook gebeurt. Zo ging het ook binnen mijn opleiding tot architect, waar ik vrij snel de juiste mensen ontdekte om mee verder te groeien. Mensen die mij het inzicht gaven dat het *ruimtelijk onderzoek* zich evenzeer bevindt in de schilderkunst, de beeldhouwkunst... en dat dit autonome onderzoek ook evengoed kan vertrekken vanuit een opleiding in de architectuur.

In 2010 zat ik met Jan Hoet aan tafel en die heeft me eigenlijk voorgoed verlost van de gedachte dat architectuur misschien toch teveel een *toegepaste kunst* zou zijn. Hij zei het zo: "Je hebt schilders die schilders blijven, beeldhouwers die beeldhouwers blijven en architecten die architecten blijven. En dan heb je schilders die kunstenaar worden, beeldhouwers die kunstenaar worden en ja, ook architecten die kunstenaar worden." Hij gaf me dit mee

naar aanleiding van de tentoonstelling *Enamel Actueel* waar Hans Martens mij als één van de eersten een autonoom platform gaf om een autonoom werk in situ te kunnen maken.

Geef je les in het DKO van Aalst om je kunstenaarschap te financieren?

Dat zou ik niet zeggen, al wil ik niet ontkennen dat een startend kunstenaar ook op financieel gebied in het onderwijs een goede steun kan vinden om te kunnen groeien. Maar ik ben er eerder toevallig in gerold, door de vervanging van een docent in de opleiding architectuur die me had gevraagd tijdens zijn afwezigheid het atelier gedurende een aantal weken over te nemen. Zo belandde ik in een soort van poule. Ondertussen had ik mijn eerste tentoonstellingen. De directeur van de academie van Aalst had mijn werk gezien op het moment dat de richting architecturale vorming in de middelbare graad een extra leraar zocht. Na een gesprek met hem en mijn collega die de richting had opgestart, bleken we op de juiste golflengte te zitten. Ik startte met vier uur op zaterdagochtend en dit werd na dien met vrijdagavond erbij, acht uur. Intussen is de richting heel succesvol uitgegroeid tot bijna honderd leerlingen.

Wat krijg je terug van je leerlingen?

Het eerste jaar tast je af. Ik wist ook niet of me dat zou liggen. Maar al snel bleek ik dat heel graag te doen. Het hielp me op de één of andere manier om mijn eigen onderzoek uit te diepen. Ik blijf constant het gevoel hebben dat de leerlingen met mij meegroeien en ik met hen. Op een heel onbezonnen manier tonen zij mij vaak de weg om nog vrijer, nog autonomer en weg van het object, dichterbij mijn eigen *origine* te komen. Zij toveren iedere week de meest originele *dingen* uit hun mouw, dingen waar hun pure, jonge, dynamische manier van kijken, en hun ervaringen in vervat liggen. Als kunstenaar ben ik een spons die dat allemaal opneemt en meeneemt naar het eigen atelier.

Zou je het lesgeven missen indien het zou wegvallen?

Absoluut! Op vaste dagen naar de academie trekken geeft je een mooie structuur. Daarnaast reflecteer je constant met die leerlingen, waardoor je kan meegroeien. In het verleden diende ik omwille van projecten in het buitenland loopbaanonderbreking te nemen en dan is het toch wel even wennen dat je de kids niet wekelijks te zien krijgt. Het is dan alsof ik een stuk van mijzelf niet bij heb. In september komt dit terug aan de orde omdat ik gedurende minimum een jaar aan het werk zal zijn in Berlijn voor een nieuw grootschalig project.

Vind je het belangrijk dat een leraar een eigen carrière heeft naast het lesgeven, en die vibe meeneemt in de klas?

Zeker! Dat mis ik soms in het DKO! Het instituut DKO moet geen schrik hebben om zich te omringen met kunstenaars die timmeren aan hun eigen carrière en anderzijds moeten kunstenaars geen schrik hebben om in een academie les te geven. Wat echter niet wil zeggen dat de beste in zijn vak daarom ook de beste leraar is, de slechtste kan evengoed de beste leraar zijn.

Over welke eigenschappen moet een goede DKO-school beschikken? Gedegen leraars, een behoorlijke infrastructuur, een groot aanbod van richtingen...?

Het moet een open school zijn in de meest brede zin van het woord: met open leraars en een open infrastructuur. Alleen dan trek je de vrije geesten aan die op zoek gaan naar hun originaliteit.

Het is ook belangrijk dat je als leraar de vinger aan de pols houdt van wat er in de echte kunstwereld gebeurt. Doet jouw academie veel schooluitstappen?

Ja, maar het kan nog beter. Mijn ervaring is dat leerlingen (en ook leraars) liefst dingen willen bezoeken die ze op voorhand begrijpen. Ze hebben soms nog teveel schrik van hetgeen ze niet kennen.

We beseffen trouwens niet dat DKO buiten België niet overal even evident is.

België is gewoon het enige land waar DKO bestaat!

Kan het bijna niet geloven.

Iedereen die ermee te maken heeft zou zich daar enorm bewust moeten van zijn! We zijn daar als land gewoon uniek in! Ik hou me niet teveel bezig met politiek, maar ik vrees dat we de deuren die wijd open waren min of meer aan het sluiten zijn. Terwijl we het DKO net nog verder zouden moeten openmaken!

DKO is voor veel mensen een sociale onderneming, mensen ontplooiën zich en bloeien open, krijgen nieuwe kansen... Welke DKO-richting zou je zelf nog willen volgen?

Een kunstenaar is een spons en ik ben voortdurend getriggerd door de andere ateliers, dus *never say never*.

Kunstenaar Anselm Kiefer vergeleek de kunst met een voortdurend rondcirkelen rond iets wat onzegbaar is, of met een krater waarvan de cirkel ontoegankelijk blijft.

Op zijn manier zegt hij het heel juist: kunst is namelijk on-grijpbaar of, anders gezegd, nooit volledig grijpbaar en be-grijpbaar. Dit is de kracht van kunst, dat ze open blijft. Zelf zou ik het omschrijven als het voortdurend mee op sleeptouw genomen worden door een zin (richting) die altijd in beweging blijft. Misschien kan je dat soms wat vertragen en proberen iets te zeggen of iets te begrijpen, maar voor je het weet zit je alweer elders en verder.

Interculturaliteit:

een socio-politieke hype of de noodzaak tot een nieuw pedagogisch perspectief?

Het belang van deeltijds kunstonderwijs over de domeinen heen staat buiten kijf. De kwaliteit, het leerproces, de laagdrempeligheid en de begeleidingsvormen van de diverse doelgroepen zijn uniek. Ze vormen een opmerkelijk gegeven binnen het maatschappelijke weefsel. DKO vervult immers naast het aanbieden van kunsteducatie ook specifieke maatschappelijke taken en stelt zich binnen die directe maatschappelijke context zo relevant mogelijk op. De socio-culturele benadering die anticipeert op de snel evoluerende socio-culturele verhoudingen, is minstens even belangrijk als de pedagogische en artistieke aanpak. Ook het DKO, en met name het domein beeldende kunst, moeten leren omgaan met de groeiende etnische en culturele mix van kleuren en smaken.

Het huidige samenlevingsmodel ontwikkelt zich naar de meest diverse samenstelling ooit. De grote en nog steeds toenemende culturele diversiteit blijft een uitdaging voor ons westers denken en de demografische verschuiving plaatst onze samenleving voor fundamentele keuzes. De ontwikkeling van de identiteit van zowel gemeenschap als individu gebeurt aan de hand van diverse culturele, religieuze en sociale spelregels, in een voortdurend balanceren tussen traditie en vernieuwing. Culturen evolueren constant, maar verschillend en op eigen tempo.

Binnen deze hedendaagse mondiale context heerst een enorme rijkdom. Het toelaten en cultiveren van deze diversiteit geeft ons, net zoals in de kunsten, de mogelijkheid om uit te gaan van het principe dat verschillende denkpatronen tot gelijkwaardige ideeën en waarheden kunnen leiden. Globalisering toont ons de wereld als één dorp, dat leeft in het kader van een *alomtegenwoordige verscheidenheid*. Cultuur is een krachtig instrument om een samenleving in al haar domeinen op die verscheidenheid te wijzen. Een samenleven in diversiteit gaat over een vrijblijvend verbond waarbij een verscheidenheid van normen, waarden en waarheden de garantie en de ruimte krijgen om zich te ontwikkelen.

Diversiteit of interculturaliteit?

Interculturaliteit plaatst diversiteit centraal. Ze is enerzijds het natuurlijke gevolg van het groeiproces en de evolutie van de mens, anderzijds van de toenemende globalisering, door gedwongen confrontatie en diverse diaspora's. De geschiedenis van deze globalisering wijst vanuit het westers denken vooral naar de Europese expansie over de rest van de wereld. Dit bracht ons de wereld binnen handbereik, maar tegelijk bracht deze mondiale overheersing andere culturen niet echt dichterbij. In dit overwoekeringsproces werd veel authenticiteit vernietigd en ontzegde het Westen aan andere samenlevingen het recht om zich op eigen wijze te ontwikkelen. Ondanks het feit dat de westerse beschaving zich in wisselwerking met niet-westerse invloeden heeft ontwikkeld, sluimert nog steeds het concept van de superioriteit. Interactie en uitwisseling zijn kenmerkend, en omdat door globalisering alles met elkaar in contact komt, wordt cultuur meer en meer een constructie van verschillende aanwezige identiteiten. De nadruk ligt steeds minder op afkomst en onderscheid, maar op verbindende culturele elementen. Een multiculturele samenleving is niet noodzakelijk intercultureel.

Multiculturaliteit houdt in dat diverse culturen op een zelfde plaats, binnen een zelfde tijdsgeest kunnen co-existeren en met beperkte beïnvloeding afzonderlijk verder kunnen evolueren. Het gaat om een vrijblijvende relatie, waarin in de beste gevallen, steunend op wederzijds respect, een kunstmatig samenleven gecreëerd wordt.

Interculturaliteit is de volgende stap en impliceert naast vrijheid ook verantwoordelijkheid. Het gaat erom dat verschillende culturen niet enkel naast elkaar bestaan, maar dat ze elkaar ook wederzijds kunnen beïnvloeden. Centraal staat het zoeken naar een collectieve gemengde identiteit, zonder verlies van authenticiteit. In een interculturele visie moet een samenleving de participanten actief tot uitwisseling brengen. Interculturalisme vertrekt vanuit de *raakvlakken* tussen de verschillende culturen.

Minderheidsculturen worden gezien als een meerwaarde waaruit een nieuwe synergie kan ontstaan. Een interculturele invalshoek geeft het huidige starre westerse identiteits- en cultuurbegrip een dynamische invulling.

Interculturaliteit binnen cultuur en artistieke domeinen.

Een mondiale ingesteldheid van de samenleving moet ook in het culturele landschap weerspiegeld zijn. Nieuwe denkplaatjes binnen de taalwetenschappen, de antropologie en het kritisch sociologisch denken, onderstrepen het belang van kunst- en cultuurbeleving binnen hedendaagse niet-westerse culturen. De effectieve rol van kunst als communicatiemiddel in het diverse sociale en interculturele veld kan niet ontkend worden. De symbiose tussen het artistieke proces en de maatschappelijke evolutie biedt nieuwe inzichten die aanvullend zijn aan het louter sociale. Vanuit de interculturele dynamiek kan de analogie met de kunsten immers niet duidelijker zijn: één enkele interpretatie of perceptie kan even boeiend zijn als oneindig veel andere. Elk vertelt een eigen waarheid, afhankelijk van uitgangspunt, invalshoek, context en perspectief. Daarom is, ook binnen artistieke domeinen, een fundamenteel vasthouden aan traditionele waarden uitgesloten. Vormen van cultuurconservatisme die worden gekenmerkt door onwrikbare principes of essenties, zijn nefast voor zowel een open interculturele evolutie als voor een artistieke evolutie.

Er bestaat geen homogene westerse of niet-westerse cultuur. In de evolutie van de overlevering van beelden werd steeds meer afstand genomen van de loutere mimetische of realistische beeldweergave. Andere referentiekaders vormden een artistieke manier om via beeld een steeds complexere en meer gelaagde visie op de samenleving weer te geven. De artistieke leugen bevestigt de maatschappelijke waarheid. Met de opkomst van de renaissance, en al eerder met de ontdekkingsreizen, was de belangstelling en bewondering voor de niet-westerse kunstuitingen in Europa gewekt. Niet-westerse kunst werd veelal geassimileerd en de relatie was éénzijdig. De westerse moderne kunst is nochtans voor een groot deel te danken aan invloeden en begrippen van niet-westerse expressievormen. Omgekeerd is de evolutie trager op gang gekomen, maar met de mondialisering zijn ook andere culturen met principes en elementen van westerse beeldtaal gaan experimenteren.

Er wordt een grote inspanning geleverd om een nieuw en multicultureel publiek te betrekken bij de huidige culturele en kunsteducatieve werking. Dit lijkt evident, maar blijkt nutteloos als dit publiek pas wordt bevroegd wanneer het voorbereidende proces achter de rug is en de structuur al vastligt. Er kan dan enkel nog worden aangesloten bij een kunstmatig westers concept. Om participatie bij verschillende etnisch-culturele groepen te bevorderen, volstaat het niet om aanbod gestuurd te denken. Er moet ook gekeken worden naar de leervraag en leerbehoefte van deze groepen. Het is dan ook belangrijk om vertegenwoordigers van die groepen te betrekken bij het tot stand komen van visie en beleid. Een open dialoog kan helpen om de wensen en behoeften in kaart te brengen, eenvoudige accenten kunnen participatie bevorderen maar ook afremmen. Ondanks het universele karakter van een aantal kunstvormen, zijn het vooral de vele verschillen die rijkdom bieden.

“Vanuit de interculturele dynamiek kan de analogie met de kunsten niet duidelijker zijn: één enkele interpretatie kan even boeiend zijn als oneindig veel andere, elk vertelt een eigen waarheid...”

Interculturaliteit binnen dit domein impliceert vooral uitwisseling en wisselwerking en vraagt een gezamenlijk traject. Een netwerk dat partnerschappen mogelijk maakt in functie van een gedeelde visie is belangrijk en via projectwerking kan geëxperimenteerd worden met concrete inhouden en methodes. Een nieuw, geactualiseerd en op praktijkervaringen gestoeld begrippenkader omtrent etnisch-culturele diversiteit binnen het artistieke veld dringt zich op.

Interculturaliteit en het deeltijds kunstonderwijs.

Het DKO kiest om een artistieke traditie in stand te houden, maar kiest er evenzeer voor om een dynamiek en een discussie teweeg te brengen.

Het deeltijds kunstonderwijs legt zich daarom niet enkel toe op artistieke realisatie, maar ook op een open sociaal-artistieke dialoog en een bereidheid tot samenwerking. Vanuit maatschappelijke interacties en vanuit het streven om actueel te zijn, bevordert het DKO de actieve cultuurparticipatie. Onderzoek toont aan dat het deeltijds kunstonderwijs in grote mate een democratische vorm van kunst- en cultuureducatie aanbiedt. Maar de economische thuissituatie en de socio-culturele bagage zijn soms nog te bepalend en vormen een drempel om te kunnen participeren. Actieve kunstbeoefening (in tegenstelling tot receptieve) is een laagdrempelige en toegankelijke vorm van cultuurparticipatie. Door het procesmatig begeleiden en door de pedagogische context bevestigt het DKO daarenboven de maatschappelijke relevantie. Daarom moet het DKO blijven streven naar socio-culturele inclusiviteit, met aandacht voor kwetsbare groepen in onze samenleving. Diversiteit in het denken is inherent aan kunsteducatie en wordt binnen het DKO breed ingevuld. Geslacht, leeftijd, sociale ontwikkeling en etnisch-culturele afkomst worden overstegen. Vakken en/of disciplines zijn niet voor alle culturen even herkenbaar, maar de basis wordt nu eenmaal gevormd door een zeer eenvoudige, communicatieve en bijna universele taal, die ook andere culturen en etnische minderheden kan aanspreken. Voor het deeltijds kunstonderwijs is het belangrijk dit te erkennen en een bewust engagement aan te gaan om een diversiteitsbeleid uit te werken met voldoende ruimte voor interculturele werkvormen. DKO moet zo niet enkel een afspiegeling zijn van de diversiteit binnen de samenleving, maar ook actief zoeken naar nieuwe patronen, inzichten en referentiekaders. Werken omtrent identiteit en herkomst is een interessant vertrekpunt, maar een interculturele beeldtaal staat nog ver van ons af. Toch bieden huidige interculturele interacties, inzichten en spontane uitwisseling vanuit het proces binnen het DKO, een beter begrip van een maatschappij in beweging.

Om kunstbeleving en beoefening bij verschillende etnisch-culturele groepen te bevorderen, volstaat het niet om vanuit het aanbod te denken. Er moet ook gekeken worden naar

de oorspronkelijke beleving en leervraag van deze groepen. Het is dan ook belangrijk om ze te bevragen bij het ontwikkelen van zowel aanbod als proces. Heel wat kunstacademies leveren reeds inspanningen om deze nieuwe en diverse doelgroep aan te trekken, en vanuit hun eigenheid te betrekken. De methodiek van projectwerking is makkelijk haalbaar, maar blijkt in de praktijk enkel te werken voor zover er een inbedding is in een langetermijnperspectief. De vraag die momenteel veel wordt gesteld is: “Zijn de kunstacademies te wit?”. Maar de vraag die zou moeten gesteld worden is: “Staan de kunstacademies voldoende open voor de aanwezige interculturele mogelijkheden binnen de artistieke domeinen en zijn ze bereid om die mee te nemen in hun ontwikkeling?”. Daaruit volgt de vraag of academies hier voldoende mogelijkheid toe krijgen, of er voldoende expertise aanwezig is en of directies, overheid en schoolbesturen bereid zijn hier in mee te denken. Uiteindelijk ligt ook een verantwoordelijkheid bij de leerkrachten, op voorwaarde dat er voldoende ondersteuning is en aanmoediging tot het behalen van de noodzakelijke competenties.

Leerkrachten met interculturele competenties.

Levenslang en levensbreed leren is meer en meer een voorwaarde om voluit te kunnen deelnemen aan een steeds evoluerende samenleving. De snelheid waarop nieuwe invloeden toestromen, creëert een dringende nood om hiermee te leren omgaan. De context wordt complexer, en hierop een antwoord bieden vanuit een pedagogisch gegeven en vanuit de sociale verhoudingen binnen een lesgroep, vraagt soms nieuwe vakinhouden en leerprocessen. Ondanks het erkennen van het belang van een voldoende geïntegreerde interculturele invulling binnen de huidige context, is het voor leerkrachten een zware uitdaging om alert te blijven voor knelpunten en opportuniteiten. Bij opdrachten en projecten ligt het accent soms op diversiteit en het multiculturele wordt regelmatig aangehaald, maar een *specifieke* interculturele aanpak is zeldzaam. Interculturaliteit zelf komt soms te weinig aan bod en er is ook geen pedagogisch kader, er zijn geen specifieke doelstellingen en er is geen integratie in leerplannen. Er is veelal zelfs geen consensus over de pedagogische invulling of de draagwijdte van de terminologie. Leerkrachten en academies proberen zelf een antwoord te bieden, werken met partners en zetten multiculturele experimenten of projecten op, maar een algemeen cross-over denken vanuit het DKO is nog niet ontwikkeld. Meerdere initiatieven op lokaal vlak bepalen mee aanverwante trajecten, maar er is vooral nood aan een nieuw referentiekader vanuit een actuele, overkoepelende en ruimdenkende visie. Omdat binnen het DKO vooral procesgericht gewerkt wordt is er voldoende ruimte om diverse interne en externe factoren dit proces te laten beïnvloeden. Hierdoor ontstaan er tijdens elk experimenteel project of traject steeds mogelijkheden om aandacht

te schenken aan interculturele facetten. Omdat ook vooral leerlinggericht gewerkt wordt, zal de groep steeds voor een stuk bepalen hoe hiermee wordt omgegaan. In een stedelijke context is de kans op een multiculturele input groter, maar in het kader van de hedendaagse migratie is werken rond diversiteit of multiculturaliteit *overall* een noodzakelijke doelstelling. Ook het omgaan met vooroordelen en stereotype beeldvorming, het verlaten van de eigen vertrouwde referentiekaders en het op onderzoek gaan naar alternatieve perspectieven en context overschrijdende relaties wordt zeer belangrijk.

Leerkrachten worden nog steeds opgeleid vanuit een westers referentiekader, maar beschikken wel over een inzicht in andere beeldculturen. Nieuwe competenties om hiermee aan de slag te gaan en dit te vertalen naar een pedagogische omgeving moeten worden ontwikkeld, in eerste instantie bij leerkrachten die ze op hun beurt kunnen integreren in hun leerproces. Er is nood aan deze competenties om te kunnen groeien naar een interculturele vorm van kunsteducatie, maar ook om vanuit de kunsteducatie om te kunnen gaan met een zeer diverse en snel evoluerende interculturele samenleving. Het zijn tools om op boeiende socio-culturele ontwikkelingen te anticiperen, om interacties tussen mensen van verschillende culturen te bevorderen en om eventuele spanningsvelden op een functionele wijze te benaderen. Diversiteit en interculturaliteit proactief opnemen en integreren zijn essentieel om verder een actueel, relevant en toekomstgericht DKO uit te bouwen: een ideale kans om naar de volgende herstructurering het intercultureel denken mee te nemen. Wil het DKO actueel en actief vernieuwend blijven, dan is *interculturaliseren* geen keuze, maar een noodzaak.

“Wil het DKO actueel en actief vernieuwend blijven, dan is interculturaliseren geen keuze, maar een noodzaak.”

Peter Defurne
Directeur Kunstacademie Oostende

DO ZONDAG
13U 18U

de Garage

TENTOONSTELLINGEN

PHOTO EVENT 2016
ZA 25.06 ZO 21.08
DE GARAGE & CULTUUR
CENTRUM MECHELEN

met o.a.
Michael Kenna (UK)
Friederike von Rauch (DE)
Bae Bien U (KR)
Eelco Brand (NL)
Athos Burez (BE)
Popel Coumou (NL)
Dirk Jacobs (BE)

i.s.m. Centrum voor
Beeldexpressie

ANTON COTTELEER
Behind the Curtain
ZA 10.09 ZO 6.11
DE GARAGE

HERMAN ASSELBERGHS
For Now
ZA 3.12.16 ZO 12.02.2017
DE GARAGE

i.s.m. Contour

CM
cultuurcentrum
mechelen

PODIUM

**ZIN IN EEN
AVONDJE UIT?**

Stuur een mailtje
naar cultuurcentrum@mechelen.be
en vraag naar onze
seizoensbrochure
2016 2017.

cultuurcentrummechelen.be

 MECHELEN

de Academies presenteren

VIEWMASTER | MASTERVIEW

ZA ZO
10 11
17 18
september
10 - 18 uur

CURATOR Kaat Debo | MoMu
expo eindejaarswerken Academies beeld

opening & concert
vr 9 september 2016 | 19.30 uur
MAESTRO Monsieur Paul | Triggerfinger
& performances door leerlingen
van de Academies muziek woord

ZUIDERPERSHUIS | WAALSEKAAI 14 | 2000 ANTWERPEN

 Stedelijk
Onderwijs

Meer dan 50 jaar ervaring als betrouwbare leverancier voor de keramist.

- Officiële invoerder/verdelers van alle topmerken: klei, draaischijven, ovens, glazuren en alle producten van Ceradel en Potterycrafts
- Technische dienst met zeer ruime ervaring.
- U kan steeds terugvallen op ons voor vragen of bij problemen.

Colpaert - Van Leemputten bvba

Ter Mote 5 - 9850 Nevele

tel. 0032 (0)9 226 28 26 - Fax 0032 (0)9 237 00 67

info@colpaert-ceramic.be - www.colpaertonline.be

 Colpaert
Van Leemputten
CERADEL Group

MUSEUM HOF VAN BUSLEYDEN
26 AUG – 11 DEC 2016

WWW.MUSEMECHELEN.BE
MECHELEN

#ZOTGEWELD

**ZOT
GEWELD
DWAZE
MAAGD**

Mu. ZEE

Mu.ZEE – Romestraat 11
8400 Oostende

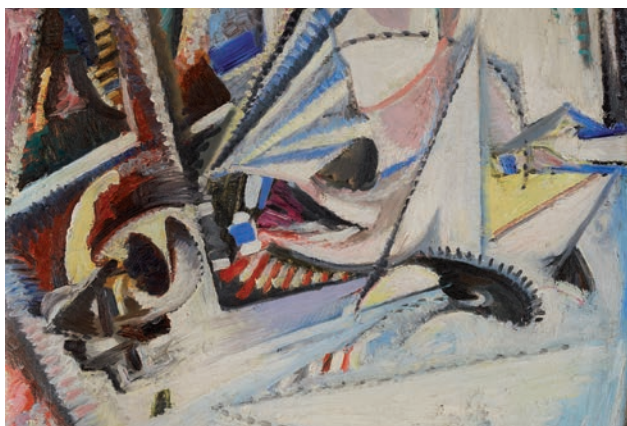

Nieuwe Ensor en Spilliaert museumvleugel

Twee grootmeesters van Oostende

Alle werken James Ensor & Léon Spilliaert, collectie Mu.ZEE, Oostende. © SABAM BELGIUM 2016

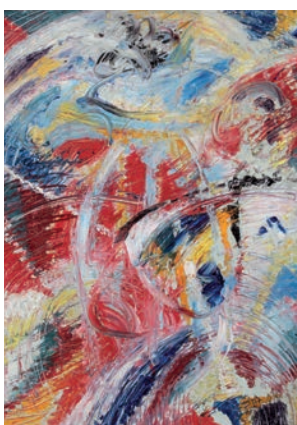
Het kookboek van het Futurisme

Met Jules **Schmalzigaug** en Carlo **Carrà**,
Umberto **Boccioni**, Gino **Severini**...

29.10.2016 – 5.3.2017

Info

Rondleidingen voor jong en oud, op eenieders maat geschreven, organiseren van leuke **evenementen, lezingen, workshops** in de schoolvakanties... via **info@muzee.be** **www.muzee.be**

Werken Jules Schmalzigaug, collectie Mu.ZEE, Oostende en privé-collectie.

M VAN
**MUSEUM
LEUVEN**

AGLAIA KONRAD

From A to K

29-04-16 × 18-09-16

YTO BARRADA

30-09-16 × 17-01-17

LIEVE BLANCQUAERT

Ecce Homo | Zie daar de mens

10-06-16 × 17-01-17

**OP ZOEK NAAR
UTOPIA**

20-10-16 × 17-01-17

Aartselaar - Antwerpen - Gent - Mechelen - Meerhout - Ninove - Roeselare - Schoten - Sint-Truiden - Temse - Turnhout - Veltem-Beisem - Vroenhoven - Zonhoven

Voor al uw
inlijstingen
schilder- teken-
school-
en hobby materiaal

www.lucascreativ.be / www.lucascreashop.be

... Meer informatie over het Deeltijds Kunstonderwijs?

www.ond.vlaanderen.be/dko
www.weekvandeacademies.be
www.codibel.org

**Teken- &
kunstschilders-
materiaal**

Dronkaertstraat 243
MENEN/LAUWE
Tel. 056 42 25 60
Fax 056 40 10 22

TARRAS